

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

FISKÁLNÍ POLITIKA A JEJÍ DOPAD NA PODNIKATELSKÉ PROSTŘEDÍ

Diplomová práce

Studijní program: N6208 - Ekonomika a management
Studijní obor: 6208T085 - Podniková ekonomika

Autor práce: **Bc. Dana Jágrová, DiS.**
Vedoucí práce: Ing. Blanka Brandová, Ph.D.

TECHNICAL UNIVERSITY OF LIBEREC
Faculty of Economics

FISCAL POLICY AND ITS INFLUENCE OF ENTREPRENEURIAL ENVIRONMENT

Diploma thesis

Study programme: N6208 – Economics and Management
Study branch: 6208T085 – Business Administration

Author: **Bc. Dana Jágrová, DiS.**
Supervisor: Ing. Blanka Brandová, Ph.D.

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Dana Jágrová, DiS.**
Osobní číslo: **E13000302**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**
Název tématu: **Fiskální politika a její dopad na podnikatelské prostředí**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

1. Stanovení cílů práce, formulace výzkumných předpokladů, příp. hypotéz
2. Popis tvorby státního rozpočtu, veřejných výdajů a příjmů a jejich vlivu
3. Vymezení fiskální politiky a její pravidla
4. Analýza možnosti podpory podnikatelského sektoru a jejich vlivů
5. Formulace závěrů, ověření výzkumných předpokladů, příp. hypotéz

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

65 normostran

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- DVOŘÁK, P. Vybrané problémy fiskální politiky. 1. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1997. ISBN 80-7079-620-0.
- HAMERNÍKOVÁ, B., et al. Veřejné finance (metodická příručka, vzorové otázky a příklady). 1. vyd. Praha: VŠE v Praze, 1997. ISBN 80-7079-644-8.
- IZÁK, V. Fiskální politika. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-0976-1.
- JUREČKA, V., et al. Makroekonomie. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.
- MÁČE, M. Makroekonomie v kostce. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1841-5.
- PRUŠVIC, D. Fiskální politika, fiskální pravidla a jejich postavení v systému národního hospodářství. Studie 8/2008. ISBN 80-86729-43-5.
- SNOWDON, B., H. VANE a P. WYNARCZYK. Modern guide to macroeconomics: an introduction to competing schools of thought. 1st ed. Northampton: Edward Elgar, 1994. ISBN 1-85278-882-8.
- Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz)

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Blanka Brandová, Ph.D.

Katedra ekonomie

Konzultant diplomové práce:

Ing. Jana Šímanová, Ph.D.

Katedra ekonomie

Datum zadání diplomové práce:

31. října 2014

Termín odevzdání diplomové práce:

7. května 2015

doc. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

prof. Ing. Jiří Kraft, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2014

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci dne 31. prosince 2014

Podpis:

Anotace

Práce pojednává v teoretické části o fiskální politice v ČR, jejích nástrojích a efektech a to hlavně v otevřené ekonomice našeho státu. Dále je popsána tvorba státního rozpočtu, jeho příjmů, výdajů a deficitu státního rozpočtu. Praktická část je zaměřena na podporu podnikání a zhodnocení dopadu fiskální politiky na podnikatelské prostředí vlivem daní, investic a dotací i se zaměřením na Liberecký kraj.

Klíčová slova

Daně, dotace, fiskální politika, hrubý domácí produkt, příjmy státního rozpočtu, státní rozpočet, výdaje státního rozpočtu, dotace EU, granty.

Annotation

In the theoretical part, the work is discussing the fiscal policy in the Czech Republic, its tools and effects, mainly in the open economy of our country. It is also describing creation of the state budget, the revenues, expenditures and budget deficit. Practical part is focused on business support and evaluate the impact of fiscal policy on the business environment due to taxes, investments and grants, with a view on the Liberec region as well.

Key Words

Taxes, subsidies, fiscal policy, gross domestic product, the revenues of the state budget, state budget, state budget expenditure, EU subsidies and grants.

Obsah

Seznam zkratk.....	9
Seznam tabulek.....	11
Seznam obrázků.....	12
Úvod	13
1 Fiskální politika	14
1.1 Nástroje fiskální politiky.....	15
1.1.1 Diskreční (jednorázová) opatření	16
1.1.2 Dlouhodobá opatření (vestavěné stabilizátory)	17
1.2 Efekty fiskální politiky	17
1.2.1 Fiskální politika v otevřené ekonomice.....	19
1.2.2 Zvýšení vládních výdajů a obchodní bilance a její důsledky	21
2 Státní rozpočet	25
2.1 Příjmy státního rozpočtu	29
2.1.1 Přímé a nepřímé daně	32
2.2 Výdaje státního rozpočtu	36
2.3 Deficit státního rozpočtu.....	42
2.3.1 Faktory ovlivňující deficit státního rozpočtu.....	43
2.3.2 Financování deficitu státního rozpočtu	44
2.3.3 Vládní dluh a ekonomický růst.....	44
3 Podpora podnikatelského sektoru	45
3.1 Podpora podnikání	45
3.1.1 Projekty snižování administrativní zátěže	46
3.1.2 Podpora malého a středního podnikání	50
3.1.3 Podpora investování	52
3.1.3.1 Agentura CzechInvest.....	53
3.1.3.2 Investice v dopravní infrastrukturu	55
3.1.4 Podpora vývozu	57
3.1.4.1 Podpora úvěrů	58
3.1.5 Program úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie	59
3.2 Liberecký kraj	60
3.2.1 Hrubý domácí produkt.....	61

3.2.2	Nezaměstnanost	62
3.2.3	Podpora podnikání v Libereckém kraji	65
Závěr.....		73
Seznam použité literatury		76

Seznam zkratek

CIRR	Commercial reference interest rate
ČEB	Česká exportní banka
ČEKIA	Česká kapitálová informační agentura
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	Daň z přidané hodnoty
DPFO	Daň z příjmů fyzické osoby
DPPO	Daň z příjmů právnické osoby
EBIB	Evropská banka pro obnovu a rozvoj
EIB	Evropská investiční banka
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt (<i>Gross Domestic Product</i>)
IT	Informační technologie
LK	Liberecký kraj
MMF	Mezinárodní měnový fond
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MSP	Malé a střední podniky
MV	Ministerstvo vnitra
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPD	Operační program doprava
OPPI	Operační program Podnikání a inovací
PHM	Pohonné hmoty
PRV	Program Rozvoje venkova

SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SR	Státní rozpočet
STK	Technická kontrola vozidel
TUL	Technická univerzita v Liberci
USA	Spojené státy americké
USD	Dolar
ŽOP	Žádost o podporu projektu

Seznam tabulek

Tabulka 1: Příjmy rozpočtu ČR – srovnání roku 2008 až 2012.	31
Tabulka 2: Spotřební daně – skutečně vybraná daň	33
Tabulka 3: Druhové členění výdajů SR.....	38
Tabulka 4: Snížení administrativy oproti roku 2005 v %.....	47
Tabulka 5: Srovnání administrativní náročnosti ČR a nejbližších zemí	48
Tabulka 6: Evropské země s administrativně nejnáročnějším odvodem daní.....	48
Tabulka 7: Evropské země, v nichž je placení daní nejméně administrativně náročné	49
Tabulka 8: Podpora MSP podle dotačních programů v roce 2012.....	51
Tabulka 9: Rozpočet SFDI v letech 2008 – 2016.....	56
Tabulka 10: Podpora aktivní politiky zaměstnanosti v LK	63

Seznam obrázků

Obrázek 1: Fiskální expanze v režimu volně pohyblivého měnového kurzu.....	20
Obrázek 2: Fiskální expanze v režimu fixního měnového kurzu	21
Obrázek 3: Rovnováha obchodní bilance	23
Obrázek 4: Úroková míra	24
Obrázek 5: Příjmy, výdaje a HDP – porovnání	26
Obrázek 6: Porovnání příjmů SR z nepřímých daní v letech 2008 – 2012	34
Obrázek 7: Porovnání příjmů SR v letech 2008 – 2012	35
Obrázek 8: Procentuální nárůst HDP a výdajů SR od 2002 - 2012.....	40
Obrázek 9: Vývoj inflace ČR v letech 2004 – 2013.....	41
Obrázek 10: Míra nezaměstnanosti k 31. 12. příslušného roku	42
Obrázek 11: Vývoj aktivních subjektů MSP v ČR v letech 2008 – 2012	50
Obrázek 12: Vývoj počtu zaměstnanců MSP v ČR v letech 2008 – 2012	51
Obrázek 13: Počet projektů zprostředkovaných CzechInvestem podle zemí původu.....	54
Obrázek 14: Přehled formací a podpory projektu	55
Obrázek 15: Podíl LK na tvorbě HDP České republiky v %	61
Obrázek 16: Porovnání HDP na obyvatele	62
Obrázek 17: Porovnání nezaměstnanosti v letech 2010-2012 v %	64
Obrázek 18: Struktura odvětví v LK	65
Obrázek 19: Vývoj HPH v Libereckém kraji	69
Obrázek 20: Procentuální porovnání podpory podnikání v roce 2012.....	70

Úvod

Cílem mé práce je popsat důležité atributy fiskální politiky a její dopad na podnikatelské prostředí, provedení analýzy podnikatelského prostředí v Libereckém kraji. Práci jsem rozdělila na část teoretickou a praktickou, i když se teorie s praxí často prolíná.

V teoretické části pojednávám o důležitých aspektech fiskální politiky, počínaje vysvětlením tvorby státního rozpočtu a problematiky veřejných výdajů a veřejných příjmů. Dále se zabývám podporou podnikatelského sektoru a tím, jaké má vláda nástroje k podpoře podnikatelského sektoru. Určitě to nejsou všechny důležité atributy fiskální politiky. Cílem je vysvětlit a objasnit některé důležité indikátory a atributy státního rozpočtu s vazbou na praktickou část mé práce.

Vzhledem k tomu, že v letech 2008 až 2010 proběhla v USA a následně téměř ve všech zemích Evropy hospodářská krize, a stala se krizí globální, je problematika fiskální politiky nanejvýš aktuální. Krize citelně postihla řadu evropských zemí (Řecko, Irsko, Portugalsko, Španělsko, Kypr) a řadu zemí postihla méně citelně. Po doznění globální krize však recese v některých zemích, a ČR nevyjímaje, stále pokračuje. Místní vlády se musí nezbytně nutně zabývat vlastní fiskální politikou.

ČR rovněž mění přístup k fiskální politice s ohledem na pokračující recesi. Ve druhém pololetí roku 2012 je vláda nucena reagovat a přijmout taková fiskální opatření do budoucna, která na jedné straně budou respektovat dodržení Maastrichtských kritérií. Na druhé straně zajistí fungování jak státu a veřejné správy, tak i celého hospodářství ČR a to i včetně neomezování, resp. posílení konkurenceschopnosti podniků v ČR.

1 Fiskální politika

Fiskální a rozpočtová politika patří k tzv. veřejným politikám, jejichž prostřednictvím vláda realizuje programové cíle. Hlavním cílem fiskální politiky je zajistit stabilní ekonomický vývoj hospodářství státu, zejména pak:

- napomoci utlumit negativní dopady vyplývající z průběhu hospodářského cyklu,
- přispět k růstu ekonomiky při nízké míře inflace a vysoké zaměstnanosti,
- eliminovat neúměrné negativní důsledky působení tržního mechanismu na ekonomické subjekty.¹

Rozpočtová politika se snaží o vyrovnanost státního rozpočtu a plní funkci alokační a redistribuční. Cílem fiskální politiky je eliminovat negativní důsledky mikroekonomických a mimoekonomických tržních selhání čímž vyjadřuje aktivní pojetí veřejných financí a její prioritou je funkce stabilizační. Pojem fiskální politika jako politika vlády v sobě zahrnuje vládní nákupy, transfery a daňové struktury.

Funkce fiskální politiky:

- alokační - rozhodování o celkovém použití zdrojů (např. vzdělání, zdravotní péče, vnitřní a vnější ochrana státu),
- redistribuční - přerozdělování důchodů, která působí jako prevence chudoby,
- stabilizační - udržování rovnoměrného ekonomického růstu, při zdravé míře inflace, vysoké zaměstnanosti a přijatelné platební bilanci.

K objasnění stabilizační funkce fiskální politiky zde použiji citát Musgrave a Musgraeová: „Rozpočtové operace ovlivňují agregátní poptávku a změny v úrovni agregátní poptávky ovlivňují úroveň zaměstnanosti a cen. Ať se nám to líbí nebo ne, rozpočet se tak odráží

---

¹ KRAFT, J. a kol. *Ekonomie I.* 2009, s. 202. ISBN 978-80-7372-527-3

v makroekonomickém chování ekonomiky, a stává se tudíž důležitým nástrojem, kterým lze toto chování ovlivnit“.²

J. M. Keynes (1883 – 1945) ve své knize Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz v roce 1936 spojuje základní makroekonomické veličiny do systému. Keynesiánci tvrdí, že v ekonomice je zapotřebí nějaké řídicí centrum a toto centrum svými opatřeními bude omezovat negativní jevy v ekonomice. Takže takovéto centrum může mírnit recesi hospodářství a na druhé straně může podporovat expanzi. Keynes tvrdil, že trh není všemocný a že existují síly, které jsou příčinou ekonomického růstu, příčinou inflace a příčinou vzniku nezaměstnanosti. Keynes zkoumal, jak lze usměrňovat vývoj národního hospodářství. Jedna ze základních tezí Keynese říká, že stát má za hospodářské krize intervenovat prostřednictvím deficitního financování. Keynesiánství svým způsobem přináší pocit jistoty.³

V této práci budeme brát fiskální politiku v širším slova smyslu (pozitivní přístup), tedy jako politiku, která je jednou z makroekonomických hospodářských politik a jejíž hlavním cílem je prostřednictvím veřejných rozpočtů (státního rozpočtu) udržovat stabilní ekonomický vývoj státu a dalšími cíli dále zajišťovat poskytování veřejných statků a redistribuci důchodů.

1.1 Nástroje fiskální politiky

Nástroje fiskální politiky můžeme rozdělit podle charakteru a podle toho, kde jsou realizovány (tzn. na straně výdajů nebo příjmů).

- Diskreční opatření jsou mechanismy reagující na krátkodobé výkyvy hospodářství. Mohou to být například výdaje na programy (nová pracovní místa), korekce výše výdajů na státní správu, veřejné práce.

---

² OCHRANA, F. *Veřejný sektor a veřejné finance*. 2010, s. 75. ISBN 978-0-247-3228-2.

³ MÁČE, M. *Makroekonomie v kostce*. 2007, s. 15. ISBN 978-80-247-1841-5.

- Vestavěné stabilizátory jsou mechanismy, které mají dlouhodobý charakter a jsou relativně stabilní. Takovým mechanismem může být například výplata dávek v nezaměstnanosti, progrese zdanění příjmů, státní výkup zemědělských přebytků.
- Výdajové nástroje jsou mechanismy, které působí na výdajové straně státního rozpočtu. Změnou výdajů může vláda ovlivňovat přímo agregátní poptávku. Nepřímo může vláda ovlivnit poptávku prostřednictvím transferů (např. sociální dávky, nemocenské dávky).
- Příjmové nástroje jsou mechanismy, které působí na straně příjmů státního rozpočtu. Mezi tyto nástroje patří změny daní. Daně ovlivňují agregátní poptávku nepřímo a to prostřednictvím vlivu na úroveň spotřeby a investic.⁴

1.1.1 Diskreční (jednorázová) opatření

Jedná se o jednorázová opatření, kterými se vláda snaží odstraňovat veškeré zaznamenané výkyvy ekonomiky kolem svého potenciálu a dosahovat tak přirozené nezaměstnanosti. Díky těmto snahám může docházet k tomu, že vláda takto do ekonomiky zasahuje i několikrát za rok. Mezi diskreční opatření patří zejména změna výdajů státního rozpočtu (přímý nástroj) nebo změna daňových sazeb, zavedení popřípadě rušení určitých daní (nepřímý nástroj). Diskreční opatření je většinou potřeba zavádět ve formě zákonů, a proto může docházet k velkým časovým zpožděním mezi rozpoznáním výkyvu ekonomiky a účinností diskrečního opatření. To má potom za následek snížení efektivnosti těchto opatření nebo hůře, ještě větší prohlubování nestability ekonomiky. Asi nejznámějšími diskrečními opatřeními, která byla v české ekonomice provedena, jsou tzv. Klausovy balíčky opatření.

---

⁴ OCHRANA, F. *Veřejný sektor a veřejné finance*. 2010, s. 76,77. ISBN 978-0-247-3228-2.

1.1.2 Dlouhodobá opatření (vestavěné stabilizátory)

Jsou to opatření fiskální politiky, která jsou již zabudována do mechanismu fungování ekonomiky a působí tedy na stabilitu ekonomiky automaticky bez vládních zásahů. Mezi vestavěné stabilizátory se řadí zejména progresivní zdanění, podpora v nezaměstnanosti, systém sociálních dávek a další. Princip fungování je založen na tom, že v období konjunktury, kdy ekonomické subjekty dosahují vyšších příjmů, progresivní daně odčerpají relativně větší část těchto příjmů do státního rozpočtu. Sníží tak disponibilní zdroje subjektů, které by jinak byly použity na investice a na spotřebu, s cílem zamezit tzv. přehřátí ekonomiky. V období krize je účinek vestavěných stabilizátorů opačný⁵. Jinými slovy, v případě růstu/poklesu příjmů v ekonomice progresivní zdanění snižuje růst/pokles disponibilního důchodu. To má za následek, že rovněž výdaje na spotřebu méně kolísají, což přispívá i ke stabilitě agregátní poptávky. Mezi hlavní výhodu vestavěných stabilizátorů patří prakticky nulové zpoždění jejich účinků. Naopak slabinou může být, že účinnost vestavěných stabilizátorů nemusí být dostatečná na vyhlazení větších neočekávaných výkyvů ekonomiky. Dalším negativním efektem je, že vestavěné stabilizátory působí bez ohledu na to, jestli je jejich působení žádoucí nebo ne⁶. To znamená, že když se ekonomika vzpamatovává z recese, vestavěné stabilizátory brzdí její žádoucí co nejrychlejší růst.

1.2 Efekty fiskální politiky

Cílem fiskální politiky je zvyšovat příjmy do státního rozpočtu k regulaci peněžních vztahů mezi státem a ostatními subjekty a tím zajistit vyšší realizaci výdajů ze státního rozpočtu a stabilizovat makroekonomický vývoj. Hlavní myšlenkou je stimulace agregátní nabídky udržením ekonomického růstu při nízké nezaměstnanosti, která je i v současnosti doprovázena daňovými reformami. Vláda může fiskální politiku měnit v důsledku

---

⁵ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance teorie a praxe v ČR*, 2011, s. 644, ISBN 978-7357-698-1

⁶ KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*, 2010, s. 119, ISBN 978-80-7357-574-8

jednotlivých fází hospodářského cyklu, a to zejména v konjunkturu a recesi, za pomoci expanze a restrikce. Tím dochází ke změně nástrojů, které má fiskální politika k dispozici.

Fiskální politiku můžeme rozdělit do tří typů:

- Expanzivní politika - klade si za cíl zvýšení produktu a snížení míry nezaměstnanosti. Cenou za tuto politiku obvykle bývá zvýšení inflace. Expanzivní politika se zavádí v době, kdy je ekonomika v recesi. U diskrečních opatření obecně platí, že pokud vláda jednorázově zvyšuje vládní výdaje nebo snižuje daně, provádí expanzivní fiskální politiku. V případě vestavěných stabilizátorů se expanzivní fiskální politika provádí zvýšením transferových plateb (např. zvýšení sociálních dávek) nebo snížením stupně daňové progresse. Obvyklým důsledkem této politiky je deficit státního rozpočtu.
- Restriktivní politika - je opakem expanzivní politiky, tedy klade si za cíl snížení míry inflace i za cenu zpomalení růstu produktu a zvýšení nezaměstnanosti. Zavádí se v době, kdy se ekonomika přehřívá. Pomocí diskrečních opatření se restriktivní politika provádí tak, že se snižují veřejné výdaje a zvyšují daně. U vestavěných stabilizátorů se této politiky dosahuje snížením transferových plateb nebo zvýšením stupně daňové progresse. Důsledkem restriktivní politiky bývá přebytek státního rozpočtu, popř. pokles deficitu státního rozpočtu.
- Neutrální politika – účinky nástrojů v politice se kompenzují.⁷

Účinností fiskální politiky se zabývalo a zabývá mnoho ekonomických směrů, které podávají různá vysvětlení působení fiskální politiky, popřípadě se na možné účinky fiskální politiky dívají z různých úhlů. Pro účely této diplomové práce nám postačí, když si vysvětlíme působení fiskální politiky na základním modelu, v nichž se ekonomika může nacházet. Jedná se o model malé otevřené ekonomiky.

---

⁷ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance teorie a praxe v ČR*, 2011, s. 466, ISBN 978-7357-698-1

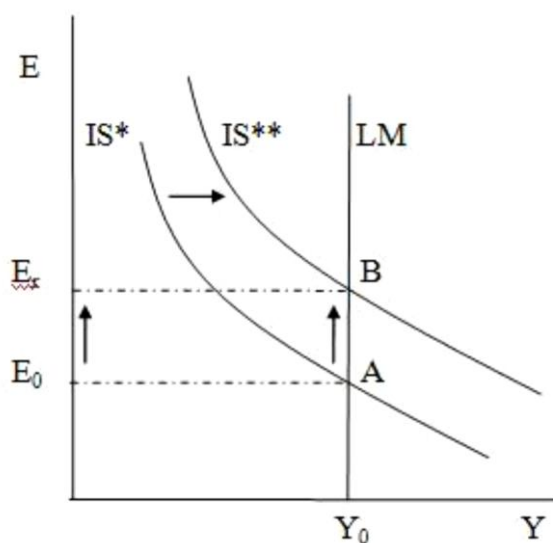
1.2.1 Fiskální politika v otevřené ekonomice

K vysvětlení základních zákonitostí použijí Mundellův-Flemingův model. Základními předpoklady modelu je dokonalá mobilita kapitálu a fixní ceny. Předpoklad dokonalé kapitálové mobility znamená, že se vyrovnává každá odchylka domácí a světové úrokové míry, a proto je tento model vhodný pro malou otevřenou ekonomiku, takže se výborně hodí i pro Českou republiku. Z předpokladu fixních cen je ovšem patrné, že Mundell-Flemingův model je použitelný jen pro krátké období. I přes toto omezení lze snadno vysvětlit některé ekonomické souvislosti.

Model rozlišuje dva režimy, které určují účinnost fiskální politiky. Jedná se o režim volně pohyblivého měnového kurzu (floating) a režim fixního měnového kurzu. Česká republika během své krátké historie prošla oběma kurzovými režimy, režim fixního měnového kurzu u nás fungoval do roku 1997, kdy byl nahrazen volně pohyblivým měnovým kurzem.

- Volně pohyblivý měnový kurz

V tomto režimu vyvolává expanzivní fiskální politika růst disponibilních důchodů, který způsobuje růst poptávky po penězích, jež dále tlačí na růst úrokové míry. Ten potom vyvolává příliv zahraničního kapitálu, protože je pro zahraniční investory atraktivnější vyšší domácí úroková míra než ta světová. Příliv zahraničního kapitálu ovšem vyvolává tlak na apreciaci domácí měny, která vede k reálnému zdražení vývozů (X) a tím i k jejich poklesu. Tento proces pokračuje tak dlouho, dokud se nevyrovnají domácí a světová úroková míra, což znamená v konečném důsledku opětovný pokles domácího produktu. Symbolicky to lze zapsat jako $Y = C + I + G + \downarrow X - M \rightarrow \downarrow Y$. Efekt vedoucí k poklesu produktu se nazývá mezinárodní efekt vytěsňování. Jak vidíme na Obrázku 1, tak při vertikální křivce LM je vytěsňovací efekt úplný a fiskální politika, ať už expanzivní nebo restriktivní, je neúčinná (posun křivky IS vede pouze ke změnám směnného kurzu – $E_0 \rightarrow E_1$).

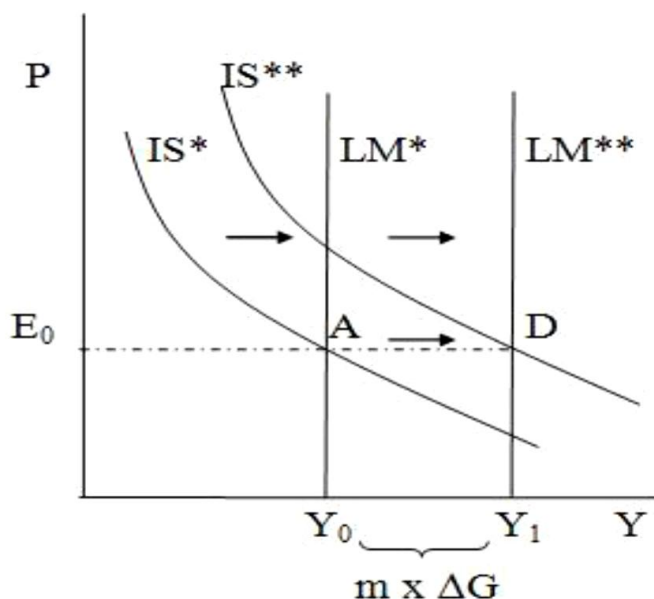

Obrázek 1: Fiskální expanze v režimu volně pohyblivého měnového kurzu

Zdroj: Holman, R., Makroekonomie: středně pokročilý kurz. s. 264

- Fixní měnový kurz

V tomto režimu je expanzivní fiskální politika účinná, neboť jak je patrné z obrázku 2, zvýšení vládních výdajů posune IS^* do polohy IS^{**} (o velikost multiplikátoru $m \times \Delta G$), čímž dojde k nárůstu úrokových měr. Domácí úroková míra je tak vyšší než světová, čímž přiláká zahraniční kapitál. Centrální banka proto musí monetární expanzí (prodejem domácí měny) intervenovat proti možné apreciaci domácí měny, což vede k posunu LM^* doprava do polohy LM^{**} . Nová rovnováha nastane v bodě D, tzn. při vyšším produktu. Z případu na Obrázku 2 tedy vidím, že při vertikální křivce LM je expanzivní fiskální politika plně účinná, protože mezinárodní efekt vytěšňování zde nepůsobí (posun křivky IS má tedy vliv na zvýšení peněžní zásoby a růst domácího produktu).

Obrázek 2: Fiskální expanze v režimu fixního měnového kurzu

Zdroj: Holman, R., Makroekonomie: středně pokročilý kurz, s. 266

Pokud ovšem vezmu v úvahu vývoj v dlouhém období, kdy se již může přizpůsobovat cenová hladina, tak se předchozí závěry mírně mění. „V malé otevřené ekonomice v dlouhém období vyvolá zvýšení vládních výdajů (nebo snížení daní) stejně velké snížení čistého vývozu zboží a služeb. A to bez ohledu na to, má-li země volně pohyblivý nebo stabilní měnový kurz.“⁸ Děje se tak proto, že v případě fixního měnového kurzu je monetární expanze doprovázena růstem domácí cenové hladiny, která vede k relativnímu zdražování domácích exportů oproti zahraničnímu zboží, i když se měnový kurz nemění.

1.2.2 Zvýšení vládních výdajů a obchodní bilance a její důsledky

Změny v objemu vládních výdajů rovněž ovlivní produkt v otevřené ekonomice. Za předpokladu, že ekonomika státu je v recesi a vláda přijme rozhodnutí podpořit domácí

---

⁸Holman, R., *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*, 2010, s. 388. ISBN 978-80-7179-861-3.

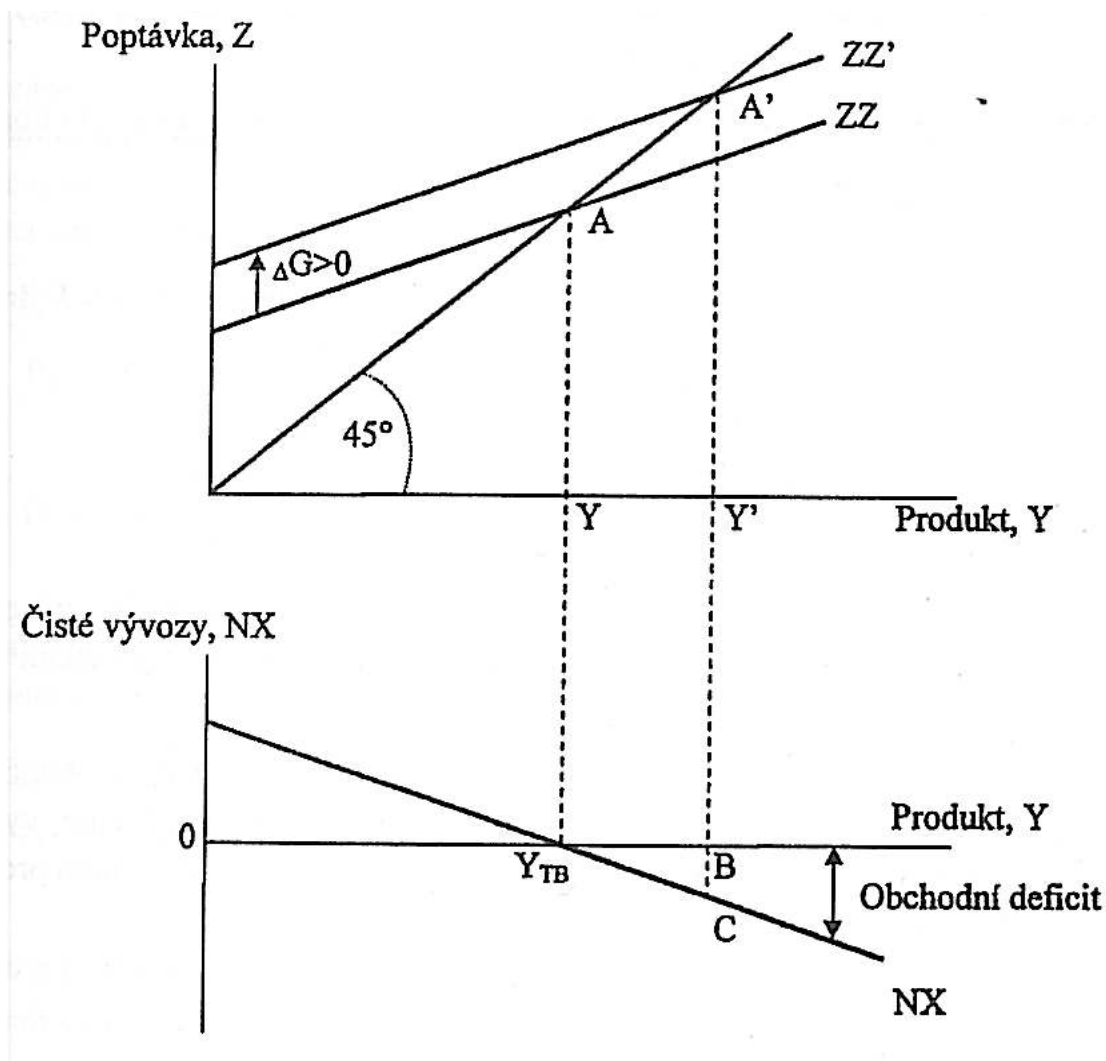
poptávku po objemu vyrobeného produktu. Východiskem je, že obchodní bilance je v rovnováze (bod A v obr. 3.). Jestliže vláda zvýší výdaje o G , znamená to zvýšení agregátní poptávky (posun ZZ na ZZ') a nový bod rovnováhy A' a zvýšení produktu z Y na Y' . Růst poptávky se týká jak doma vyrobeného produktu, tak i produktu, který byl vyroben v zahraničí. A protože se jedná o otevřenou ekonomiku, je vliv na poptávku po domácím produktu menší než v uzavřené ekonomice a rovněž se projeví nepříznivý dopad na obchodní bilanci.

Ve více otevřené ekonomice je menší vliv fiskální politiky na produkt a větší vliv na obchodní bilanci. V případě ČR jakožto malé otevřené ekonomiky má vzrůst vládních výdajů na produkt relativně malý vliv a současně větší vliv na obchodní bilanci.

Zvýšením vládních výdajů dochází k růstu poptávky a růstu produktu. Takže pokud roste produkt, roste současně i poptávka po penězích (transakční motiv), a to způsobuje tlak na růst úrokové míry. Růst úrokové míry ztraktivňuje domácí cenné papíry a způsobuje tím apreciaci domácí měny. Vyšší úroková míra a apreciacie vedou ke snížení domácí poptávky po produktu a to do určité míry kompenzuje vliv vládních výdajů na poptávku a produkt.

K pochopení a vysvětlení u obrázku 3 je důležité si uvědomit:

- fiskální expanze způsobí posun křivky IS doprava a způsobí růst úrokové míry,
- růst úrokové míry přinese vyšší míru výnosu domácích aktiv a to způsobí příliv zahraničního kapitálu,
- zvýšený zájem zahraničního kapitálu znamená apreciaci domácího nominálního měnového kurzu a rovněž i apreciaci reálného měnového kurzu za předpokladu dané domácí a zahraniční cenové hladiny,
- reálná apreciacie negativně působí na konkurenceschopnost domácích výrobců, a to se odráží ve zhoršení situace na běžném účtu platební bilance.

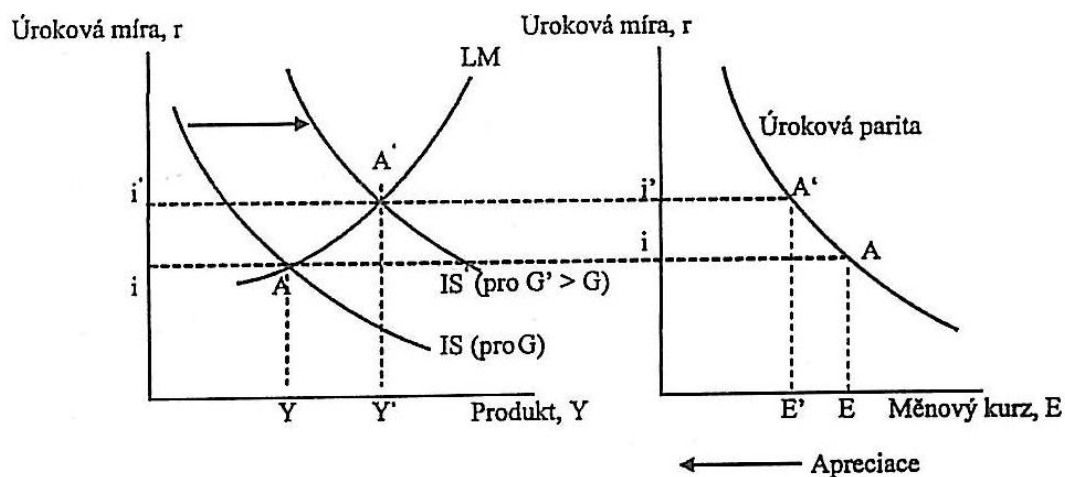
Obrázek 3: Rovnováha obchodní bilance
Zdroj: Izák V., Fiskální politika, s. 79

Postupně fiskální expanzi neutralizuje pokles čistých vývozů. Z toho, co zde máme uvedeno, vyplývá, že při flexibilním měnovém kurzu je fiskální politika neefektivní.

Při fixním měnovém kurzu je fiskální politika efektivní. Jde o to, že při přílivu zahraničního kapitálu je centrální banka nucena nakupovat zahraniční měnu a naopak prodávat měnu domácí. Cílem je udržet daný nominální měnový kurz. Centrální banka tím zvyšuje peněžní zásobu a přeměna zahraničního kapitálu na domácí měnu způsobí další růst peněžní zásoby (posun IS doprava) obrázek 4. Vzniká tedy akomodace (z lat. *accomodare*, přizpůsobit) rostoucí poptávky po penězích.

Za předpokladu fixního kurzu způsobí fiskální expanze menší růst úrokové míry (než v uzavřené ekonomice) a za předpokladu dokonalé mobility kapitálu je fiskální ekonomika efektivní. Důvodem je i to, že růst domácí peněžní zásoby zaručuje, že úrokové míry (domácí a zahraniční) zůstanou stejné.

Obrázek 4: Úroková míra

Zdroj: Izák V., Fiskální politika, s. 39

2 Státní rozpočet

Legislativně je státní rozpočet určen v několika základních právních předpisech České republiky (ČR):

- Ústava České republiky,
- Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny,
- Zákona o rozpočtových pravidlech.

Úloha státního rozpočtu je hospodářská a redistribuční a představuje účet vlády dané ekonomiky. Rozpočet tím tedy slouží k alokaci finančních prostředků. Dále má stabilizační a redistribuční funkci veřejných financí. Na státní rozpočet se lze podívat z různých hledisek:

- jaká je úroveň veřejné nebo státní správy,
- ekonomické a účetní hledisko,
- právní hledisko,
- časové hledisko.

Státní rozpočet jako nástroj hospodářské politiky státu odráží ekonomické hledisko, účetní hledisko je ve finanční bilanci příjmů a výdajů a ve formě příslušného zákona odráží státní rozpočet právní hledisko. Časové hledisko je určeno finančním plánem, který stanovuje objem a strukturu příjmů a výdajů státní správy včetně salda těchto veličin a to na příslušný fiskální rok.

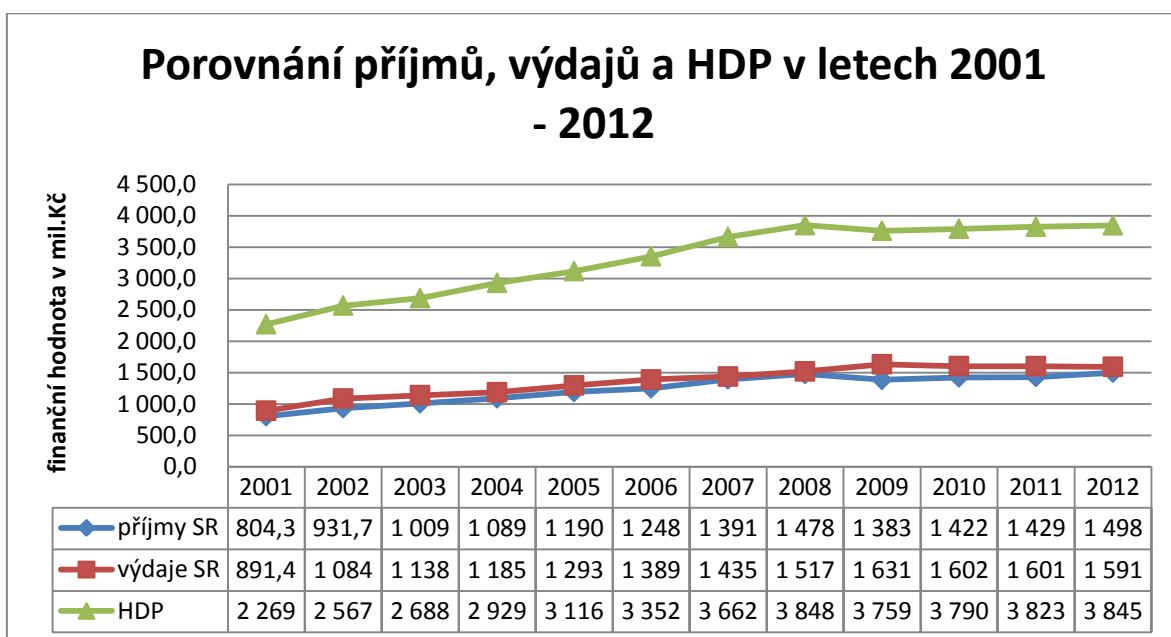
Tvorba státního rozpočtu je dána zákonem o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech č. 218/2000 Sb. v § 1 definuje předmět úpravy a upravuje:

- tvorbu, funkce a obsah střednědobého výhledu státního rozpočtu a státního závěrečného účtu,
- příjmy a výdaje státního rozpočtu,
- státní finanční aktiva a pasiva,
- finančního hospodaření organizačních složek státu,

- finanční kontrolu,
- podmínky zřizování státních fondů,
- způsob řízení státní pokladny a řízení státního dluhu,
- hospodaření s prostředky soustředěnými v Národním fondu.

Postup tvorby státního rozpočtu v sobě zahrnuje fázi sestavení, fázi projednání, fázi schválení a fázi realizace včetně kontroly.

Součástí státního rozpočtu jsou příjmy a výdaje a tyto jsou závislé na velikosti HDP. V níže uvedeném obrázku dokumentuji vývoj HDP, příjmů a výdajů státního rozpočtu v letech 2000 – 2012. Z obrázku 5 je patrné, že rychlejší růst HDP byl v letech 2000 – 2008. Od roku 2009 dochází k recesi hospodářství ČR v důsledku globální krize. V letech 2009 a 2010 je HDP nižší než v roce 2008 a zvýšení výdajů je na úkor zvýšení deficitu státního rozpočtu. V roce 2011 a 2012 dochází k vyrovnání HDP s rokem 2008.

Obrázek 5: Příjmy, výdaje a HDP – porovnání

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Je-li hospodářství v recesi, je cílem vlády předložit rozpočet, který by zároveň konsolidoval veřejné finance a povzbudil růst. Pro rok 2013 bylo cílem vlády dostat se

s deficitem pod 2,9 % HDP a schodek státního rozpočtu by neměl překročit úroveň 100 miliard Kč.

Charakteristiky státního rozpočtu na rok 2013:

- příjmy: plán na rok 2013 byl ve výši 1 084,9 mld Kč, což je o 0,2 mld Kč více než činil rozpočet pro rok 2012,
- výdaje: plán pro rok 2013 byl ve výši 1 189,9 mld Kč což je meziroční pokles o 0,4% a v absolutní výši 4,8 mld Kč,
- saldo: saldo státního rozpočtu v roce 2013 mělo dosáhnout 100 mld Kč, což představuje pokles o 5 mld Kč ve srovnání se schváleným rozpočtem na rok 2012.

Vládou navržený balíček pro rok 2013 obsahoval zejména následující změny:

- změny zákona o dani z přidané hodnoty: jednalo se především o změny ve zvýšení sazeb o 1 procentní bod (snížené sazby ze 14 % na 15 % a základní sazby z 20 % na 21 %). Přeřazení zboží ze snížené do základní sazby DPH a to dětských plen a některých zdravotnických prostředků, jejichž dosavadní zařazení do snížené sazby DPH je podle názoru Evropské komise v rozporu s legislativou Evropské unie. Tyto sazby by měly platit na období tří let, to je od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2015,
- změny v zákoně o dani z příjmu: Poplatníci s příjmy ze závislé činnosti a příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti jsou zatíženi tzv. Solidárním zvýšením daně, což je speciální forma odvodu pro fyzické osoby s příjmem nad 4,8násobek průměrné mzdy. Solidární zvýšení daně činí 7 % z rozdílu mezi dosaženými příjmy a 4,8 násobkem hrubé mzdy. Zvýšení srážkové daně na 35 %, ale pouze při výplatě podílů na zisku a dividend do států, s kterými Česká republika neuzavřela smlouvu o zamezení dvojího zdanění tzv. daňových rájů. Osoby samostatně výdělečně činné nebo osoby mající příjmy z pronájmu, které využívají, využívající pro výpočet výdajů % z příjmů, a součet těchto dílčích základů daně je vyšší než 50 % celkového základu daně, si nemohou uplatnit řadu

dříve zavedených slev a paušálů. Dále nemožnost uplatnění základní slevy na dani z příjmů fyzických osob u důchodců,

- změny v zákoně o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění: od roku 2013 až do roku 2015 není možno použít maximálního vyměřovacího základu, jako hranici pro odvod všeobecného zdravotního pojištění,
- změny v zákonu o dani z převodu nemovitostí: zvýšení sazby daně z 3 % na 4 %.

Součástí protischodkového balíčku pro rok 2013 byla také změna zákona č. 235/2004 Sb. o dani z přidané hodnoty. Zákon novelizoval především tato ustanovení: obecná ustanovení, daňové subjekty, místo plnění, vymezení plnění, uskutečnění plnění a daňovou povinnost, daňové doklady, základ daně a výpočet daně, oprava základu daně a oprava výše daně, opravný daňový doklad, sazby daně a oprava sazby daně, osvobození od daně bez nároku na odpočet daně, osvobození od daně s nárokem na odpočet daně, odpočet daně, vrácení daně a prodej zboží za ceny bez daně, zvláštní režimy, správa daně v tuzemsku, seznam plnění, při jejichž provádění se subjekty, které vykonávají veřejnou správu, považují za osoby povinné k dani, seznam zboží, u kterého se při dodání použije režim přenesení daňové povinnosti.

Určitě je vhodné, okomentovat nový atribut zákona o dani z přidané hodnoty:

Zákon o dani z přidané hodnoty, umožňuje správci daně použití nových prostředků v boji proti daňovým únikům. Rovněž to s sebou nese i nové povinnosti daňovým subjektům. Jedná se především o institut **nespolehlivého plátce daně, ručení oprávněného příjemce a zvláštního zajištění daně**.

Jestliže plátce daně závažným způsobem poruší svoji povinnost, tak správce daně rozhodne o tom, že se jedná o **nespolehlivého** plátce daně. Nakolik se jedná o závažné porušení povinností, hodnotí správce daně a na druhou stranu plátce má právo napadnout rozhodnutí správce daně opravným prostředkem, to je odvoláním. Odvolání má odkladný účinek a v průběhu řízení nemůže být plátce zveřejněn v seznamu nespolehlivých plátců daně. Rozhodnutí o nespolehlivosti plátce s sebou automaticky nese změnu zdaňovacího období a to na jeden měsíc. Radikálním atributem je to, že obchodní partneři, jejichž je

nespolehlivý plátce dodavatelem, se stávají ze zákona **ručiteli** za nezaplacenou daň. Plátce pak může požádat správce daně o rozhodnutí, že již není nespolehlivým plátcem, a to nejdříve **jeden rok** po vydání rozhodnutí o nespolehlivosti. Do nevýhodného postavení se tedy dostává ručitel, i když zákon umožňuje řadu kroků k řešení.

Základním cílem tohoto zákona je, aby obchodní partneři za stát, který neumí vybrat daň, přestali s nespolehlivým plátcem daně obchodovat, a tak ho přinutili k solidnímu obchodnímu jednání a placení daní. Pokud tedy ručitel uhradí správci daně daň za nespolehlivého plátce daně, vzniká mu pohledávka za nespolehlivým plátcem. Takový subjekt však nemá žádné účinné prostředky k vymáhání takové pohledávky a má jen možnost podat civilní žalobu s následným exekucním řízením.

Pro obchodní subjekty z toho vyplývá již předem ponaučení v tom smyslu, že bude nutné pravidelně sledovat registr nespolehlivých plátců. Také bude nutné upravit smluvní vztahy tak, aby využití zvláštního zajištění daně mezi stranami mělo platnost splnění závazku. Může se tak předejít riziku ručení za daň.

2.1 Příjmy státního rozpočtu

Veřejné příjmy můžeme také nazvat zdrojem financování veřejných výdajů a sociálního zabezpečení. Takže plní funkci fiskální (rozpočtovou či alokační), zabezpečují potřebné množství finančních prostředků do státní pokladny pro finanční výdaje. Příjmy se významně podílejí na přerozdělování hrubého domácího produktu (HDP) nenávratným způsobem. Příjmy třídíme dle hlediska návratnosti a nenávratnosti:

- nenávratné veřejné příjmy: tyto příjmy mají daňový i nedaňový charakter, patří sem daň, dávky, poplatky, příjmy z pronájmů, prodeje státního nebo obecního majetku,
- návratné veřejné příjmy: slouží k vyrovnání účetní balance státního rozpočtu, kdy se nedostávají nenávratné příjmy a je nutné vyrovnání finančními prostředky. Patří sem úvěr, emise krátkodobých pokladních poukázek a financování investic.

Dalším důležitým členěním příjmů dle časového hlediska je členění na běžné a kapitálové příjmy:

- běžné příjmy - se každoročně opakují, i když v nestejně výši. Z ekonomického hlediska je dělíme:
  - daňové: daně z příjmů fyzických a právnických osob atd.
  - nedaňové: prodej majetku, dary, krátkodobé úvěry, půjčky,
- kapitálové příjmy - se každoročně neopakují, jedná se jednorázové příjmy a mají charakter nedaňový (prodej státního majetku, dlouhodobý úvěr investiční, emise cenných papírů na financování investic).

Veřejné příjmy můžeme dále dělit na daňové a nedaňové příjmy. S tímto členěním se v praxi můžeme setkat při studiu schváleného rozpočtu ČR.

Daně jsou povinné platby veřejnému sektoru a v České republice tvoří příjmy z daní více jak 86 % všech veřejných příjmů. Další příjmy představují cla, příjmy z podnikání, z prodeje státního majetku a dotace. Daň je povinná, pravidelně se opakující a zákonem stanovená platba. Tato platba je nenávratná.

V následující tabulce 1 jsou zpracovány příjmy SR dle členění na daňové a nedaňové příjmy. Zde je přehledně vidět skladba příjmů daňových, nedaňových, kapitálových a dotací (transfery). Nejvyšší procentuální zastoupení v roce 2012 bylo u daňových příjmů a to ve výši 87%, další procentuální zhodnocení je z přijatých transferů jen ve výši 10%, nedaňových příjmů ve výši 3%, u kapitálových příjmů se jedná pouze o 0,25%. Prodej majetku v příjmech státního rozpočtu zaujímá jen minimální zanedbatelnou procentuální částku.

Tabulka 1: Příjmy rozpočtu ČR – srovnání roku 2008 až 2012.

údaje v mil. Kč

Ukazatel	2008	2009	2010	2011	2012
Příjmy celkem	1 063 941	974 615	1 000 377	1 012 755	1 051 387
Daňové příjmy (daně, poplatky, pojistné)	929 895	833 221	863 859	890 250	912 278
v tom:					
daně z příjmů fyzických osob	94 957	85 651	87 489	90 614	92 586
daně z příjmů právnických osob	127 174	83 338	86 305	82 296	89 192
daň z přidané hodnoty	177 816	176 717	187 821	191 894	199 714
zvláštní daně a poplatky ze zboží a služeb v tuzemsku	125 538	123 836	130 859	139 214	139 610
poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	1 341	1 377	1 431	1 458	1 741
správní poplatky	4 115	2 453	2 508	2 420	2 533
clo (do 30. 4. 2004)	8	5	13	1	2
podíl na clech (od 1. 5. 2004)	2 196	1 392	1 648	1 726	x
majetkové daně	10 410	8 059	7 678	11 719	11 100
pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a veřejné zdravotní pojištění	385 504	347 841	355 835	366 817	371 498
z toho pojistné na důchodové pojištění	319 947	310 208	317 772	327 881	331 971
ostatní daňové příjmy	836	2 552	2 272	2 091	4 302
Nedaňové příjmy	27 156	29 227	30 017	25 950	32 542
v tom:					
příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem	16 132	18 708	21 464	18 444	24 335
přijaté sankční platby a vratky transferů	2 763	4 287	3 594	3 303	2 509
příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy	5 866	3 249	3 434	3 232	3 210
přijaté splátky půjčených prostředků	2 395	2 983	1 525	971	946
z toho splátky půjčených prostředků ze zahraničí	524	484	200	123	176
podíl na clech (od 1. 1. 2012)	x	x	x	x	1 542
Kapitálové příjmy	1 170	2 367	2 719	2 307	2 674
z toho příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	1 097	1 227	1 637	1 192	1 563
Přijaté transfery	105 720	109 799	103 782	94 248	103 893
v tom:					
neinvestiční přijaté transfery	93 163	81 164	42 161	45 192	59 841
z toho:					
neinvestiční převody z Národního fondu	6 143	8 367	10 963	15 320	12 581
neinvestiční transfery přijaté od EU	16 499	25 239	26 810	27 159	29 489
investiční přijaté transfery	12 557	28 635	61 620	49 056	44 052
z toho investiční převody z Národního fondu	11 834	26 001	58 789	47 217	43 769

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

2.1.1 Přímé a nepřímé daně

Další základní členění daní na přímé a nepřímé vychází z podstaty vybírání a přiznávání těchto daní. V některé literatuře se uvádí jako základ daní tzv. předměty daně, což jsou příjem, spotřeba a majetek.

- Přímé daně jsou zdaněním příjmu nebo majetku poplatníka. Jsou odváděny příslušnému finančnímu úřadu na základě písemného daňového přiznání poplatníka.
- Nepřímé daně jsou zdaněním prodeje zboží (statky a služby) a přiznává je a odvádí finančnímu úřadu plátce této daně (prodávající, který prodal zboží). Nepřímými jsou nazývány proto, že daň je hrazena z kapsy kupujícího (část ceny zboží), ovšem kupující nepodává žádné daňové přiznání a většinou ani nevnímá, že nějakou daň platí.

2.1.1.1 Nepřímé daně

Objemově jsou pro státní rozpočet významnější nepřímé daně. Jak již známe z přehledu z tabulky 1, jedná se o spotřební daň a daň z přidané hodnoty (DPH).

- Spotřební daň je nepřímá daň, kterou zavádí stát za účelem regulovat cenu určitých komodit na trhu. Účelem může být buď zvýšit příjmy státního rozpočtu (jak je tomu například u pohonných hmot), nebo snížit prodávané množství škodlivého zboží (tabák, alkohol). Je určena v Kč na měrnou jednotku (Kč na 1 litr PHM, Kč na jeden kus cigaret a doutníků, Kč na 1 litr lihu, Kč na 1 kilogram tabáku). V tabulce 2 jsem zpracovala přehled skutečně vybrané daně v letech 2009–2012. Z níže uvedené tabulky je patrné zvýšení spotřební daně tabákových výrobků v roce 2010 a 2012.

Tabulka 2: Spotřební daně – skutečně vybraná daň

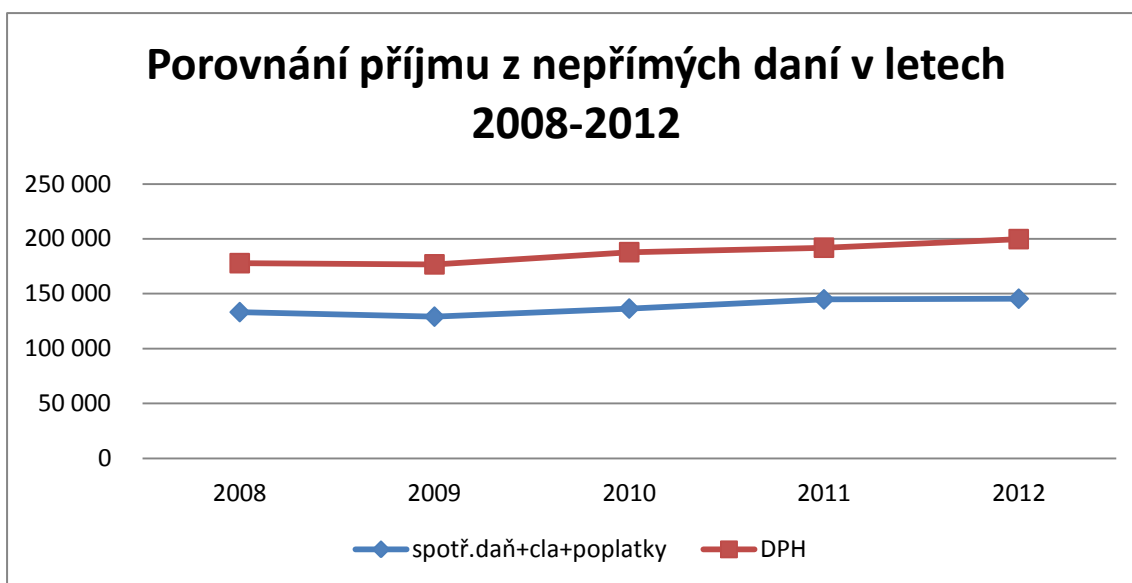
údaje v mil. Kč

Spotřební daň	2009	2010	2011	2012
Z minerálních olejů	79 464,6	81 415,6	83 390,8	81 338,6
Z tabákových výrobků	37 704,0	42 466,8	44 957,9	47 001,5
Z piva	3 438,7	4 297,2	4 488,4	4 655,8
Z vína	325,7	319,5	312,7	320,8
Z lihu	6 937,4	6 523,4	6 765,8	6 509,3
Z elektriny	1 387,0	1 417,9	1 386,9	147,0
Z pevných paliv	508,5	494,5	477,1	454,1
Ze zemního plynu	1285,1	1 338,8	1 322,7	1 257,6
Celkem:	133 186,1	140 580,1	143 102,3	142 784,7

Zdroj: vlastní zpracování dle MF ČR

- Daň s přidané hodnoty také patří do nepřímých daní. Vláda je schopna ovlivňovat výši sazby platnou na určité období. Vývoj sazeb DPH a to v základní a snížené sazbě již od roku 1993 probíhá. Vláda má tendenci ke zvyšování těchto sazeb. K zásadnímu zvýšení sazeb došlo v roce 1. 1. 2012 a to základní sazba byla snížena na 20 % a snížená sazba zvýšena na 14 %. Zvýšení snížené sazby DPH od 1. 1. 2012 na 14 % přineslo zvýšení ceny potravin a důsledkem byla reakce spotřebitelů. V příhraničních oblastech lidé nakupovali potraviny v zahraničí. Jen pro srovnání DPH zatěžuje potraviny v SRN sazbou 7 % a to už od roku 1983. Vysoké zdanění PHM spotřební daní v ČR zase přineslo další negativní efekt. Dopravci (kamiony) jen ČR projížděli bez doplňování PHM. Takže celková spotřeba PHM poklesla. Vláda ve svém opatření, které jsem podrobněji popsala v kapitole 2, navrhuje další změny sazeb DPH od roku 2015.

Na obrázku 6 je zpracováno porovnání příjmu do SR z nepřímých daní v letech 2008 až 2012. Výběr těchto nepřímých daní v době krize od roku 2008 zaznamenává nepatrný pokles. Růst výběr daní v letech 2010 a 2011 je zapříčiněn zvýšením spotřební daně na tabák a změn sazeb DPH v roce 2010 a 2012.

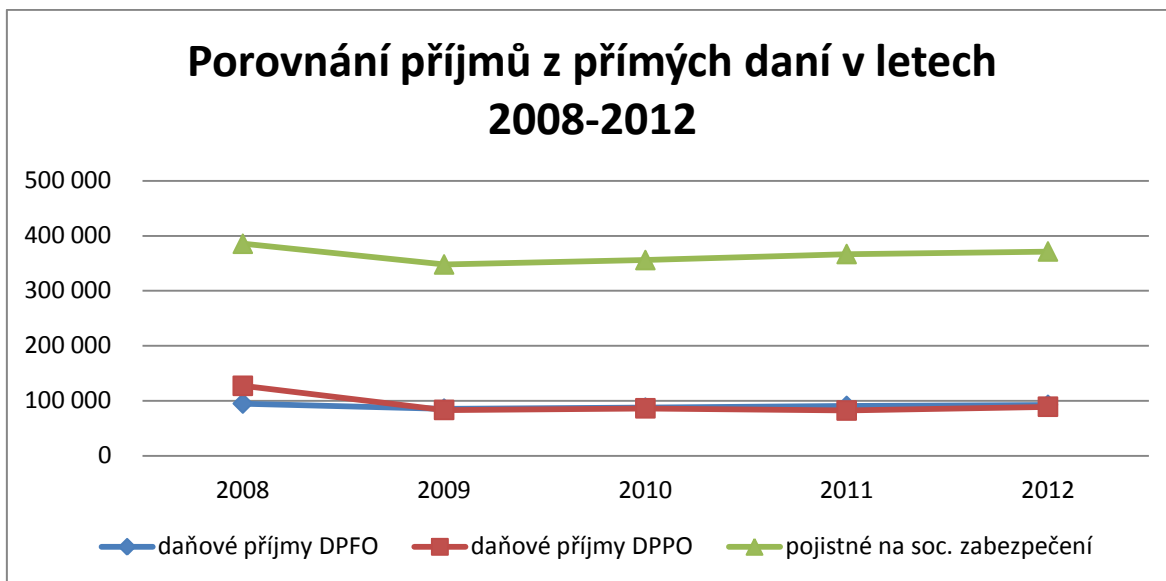
údaj v mil. Kč

Obrázek 6: Porovnání příjmů SR z nepřímých daní v letech 2008 – 2012

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

2.1.1.2 Přímě daně

Další příjem státního rozpočtu tvoří daně přímé. Patří sem daně z příjmu fyzických a právnických osob, spolu s daněmi z přidané hodnoty se řadí k nejvýznamnějším zdrojům státního rozpočtu. Jejím poplatníkem jsou fyzické osoby, které mají své trvalé bydliště na území České republiky nebo se na jejím území zdržovali alespoň 183 dní v roce (ti daní příjmy se zdrojem jak v České republice, tak v zahraničí), a dále ostatní (tedy nerezidenti), jež zdaňují pouze příjmy se zdrojem v České republice. Tato daň je tak adresná, její výše je pro poplatníka snadno definovatelná a ani realizace výběru této daně není obtížná. Lze u ní zohlednit rodinné (manželka, děti), dále zdravotní (například invalidní důchod) nebo sociální (student či zaměstnávání osob se změněnou pracovní schopností) poměry plátce. Do její výše se promítá také skutečnost, zda poplatník přispívá na prospěšné účely (tedy dává dary) nebo zda přispívá do pojišťovacích systémů (na penzijní připojištění nebo životní pojištění). Obrázek 7 nám představuje vývoj daní z příjmů fyzických a právnických osob a pojistného na sociální zabezpečení. I zde je zaznamenán pokles výběru daní s příjmů právnických osob po roce 2008 v době krize. K oživení dochází v letech 2011 uklidněním krizové situace a různými opatřeními FP (zvýšením investic a podpor).

údaj v mil. Kč

Obrázek 7: Porovnání příjmů SR v letech 2008 – 2012

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Daňový charakter má také povinné veřejné a zdravotní pojištění, povinné pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Pro zaměstnance a zaměstnavatele jsou státem stanoveny sazby pro odvodovou povinnost poplatníků. Tyto sazby se oproti roku 2012 liší, a to zavedením povinného důchodového spoření v I. a II. pilíři.

Za státní pojištěnce platí zdravotní pojištění zdravotním pojišťovnám stát. Za každého státního pojištěnce odvádí stát 723 Kč měsíčně. Od ledna roku 2015 jestli se změní vyměřovací základ na osobu, měl by stát odvádět 787 Kč měsíčně. Státními pojištěnci jsou třeba děti, penzisté, ženy na mateřské a rodičovské dovolené, nezaměstnaní v evidenci na úřadu práce.

Vyměřovacím základ za státní pojištěnce v roce 2013 činil 5 355 Kč, proto 723 Kč měsíčně dle výpočtu ($5\,355 \text{ Kč} \cdot 13,5 \%$) od roku 2015 je návrh na zvýšení vyměřovacího základu na částku 5 829 Kč.

Tyto příjmy jsou součástí tzv. složené daňové kvóty. Konstrukce jednotlivých daní je upravována příslušnými:

- daňovými zákony,

- cla celním zákonem, jehož součástí je celní sazebník.

Trendem posledních let v ČR je snaha o snižování složené daňové kvóty. Zároveň dochází ke změně struktury daňové kvóty a to přesunem daňového zatížení z přímých daní na zvýšení daňového zatížení u nepřímých spotřebních daní a u nejvýnosnější daně s přidané hodnoty.⁹

2.2 Výdaje státního rozpočtu

Veřejné výdaje jsou výdaje, které se objevují v účtech veřejného sektoru a vláda tak zajišťuje veřejné statky (kvazi-veřejné) spolu s transferovými platbami a to na základě poptávky voličstva.

Proces vybírání daní je determinován veřejnými výdaji. Pokud by mohl existovat jiný způsob jak pokrýt veřejné výdaje, pravděpodobně by daně nebyly vybírány. Jako příklad může sloužit Kuvajt, kde lidé neplatí daně. V Kuvajtu vzhledem k ropným zásobám závisí příjmy státu zejména na cenách ropy. Příjmy z prodeje ropy tvořily mezi 81-94 % celkových příjmů mezi léty 1998-2011 SR v Kuvajtu.¹⁰

Prostřednictvím institutu výběru daní, a na druhé straně institutu veřejných výdajů, může vláda ovlivňovat:

- rozsah veřejného sektoru, jedná se především o zvětšení objemu a zvýšení kvality poskytovaných veřejných statků obyvatelstvu, ovlivňující růst nabídky veřejných statků,
- usměrňovat proporce mezi veřejným a privátním sektorem, a to agregátní poptávkou působící na růst produkce a zaměstnanosti v privátním sektoru,
- chování všech ekonomických subjektů.

Ve vztahu daně a veřejné výdaje působí dva protiklady:

---

⁹ PEKOVÁ J., *Veřejné finance teorie a praxe v ČR*. 2011, s. 325. ISBN 978-80-7357-698-1

¹⁰ BusinesInfo.cz, *Oficiální portál pro podnikání a export*. [online]. [vid. 2014-04-01].

- tlak na růst veřejných výdajů,
- tlak na snížení daní.

Výdaje členíme na:

- mandatorní: to jsou výdaje, které musí vláda ze zákona vydat, jedná se především o sociální transfery (dávky důchodového pojištění, nemocenské pojištění, dávky státní sociální podpory, podpory v nezaměstnanosti. Výdaje za rok 2012 činily 650 mld. Kč,
- kvazimandatorní: jedná se o dlouhodobou záruku státu danou zákony, patří sem aktivní politika vlády, zaměstnanosti, armády, zahraniční pomoci a příspěvky do rozpočtů mezinárodních organizací a investiční pobídky. Výdaje za rok 2012 činily 200 mld. Kč,
- ostatní výdaje: vláda nemá povinnost je realizovat, ale chce je realizovat (pro plnění svého vládního programu). Vyplývají z jiných právních norem a jiných smluvních závazku. Za rok 2012 činily 43 mld. Kč. Jedná se především o státní podporu hypotečního úvěrování, vládní úvěry, odvody a příspěvky do rozpočtu EU atd.

Výdaje státního rozpočtu podle druhového členění, které vychází z metodiky při sestavování státních závěrečných účtů:

- běžné výdaje: výplaty a platy, platby za provedenou práci a pojistné, neinvestiční nákupy a související výdaje, neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům, neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům – transfery obcím, krajům, příspěvkovým organizacím atd.,
- kapitálové výdaje: investiční nákupy, nákupy akcií a majetkových podílů, investiční transfery, ostatní kapitálové výdaje.

V tabulce 3 je zpracován přehled výdajů SR výše uvedeného druhového členění.

Tabulka 3: Druhové členění výdajů SR

údaj v mil. Kč

Ukazatel	2011	2012
Výdaje celkem	1 155 526	1 152 387
Běžné výdaje	1 036 654	1 038 764
Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	89 618	90 454
z toho: platy a ostatní platby za provedenou práci	67 315	67 358
povinné pojistné placené zaměstnavatelem	22 276	23 070
Neinvestiční nákupy a související výdaje	123 384	112 907
z toho: nákup materiálu	7 440	5 314
úroky a ostatní finanční výdaje	55 676	57 096
nákup vody, paliv a energie	5 491	5 013
nákup služeb	30 462	29 005
opravy a udržování	5 288	4 645
cestovné	1 081	1 056
poskytnuté zálohy, jistiny, záruky a vládní úvěry	9 728	2 636
Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům	47 160	50 713
z toho: neinvestiční transfery podnikatelským subjektům	33 263	35 611
neinvestiční transfery neziskovým a podobným organizacím	10 453	11 630
z toho občanským sdružením	4 247	5 221
Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu	273 443	249 255
z toho: neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně	82 429	84 951
z toho: státním fondům	29 544	31 874
fondům sociálního a veřejného zdravotního pojištění	52 733	52 878
neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	132 289	105 205
z toho: obcím ¹⁾	51 333	24 856
krajům	80 106	79 570
neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím	57 204	57 833
převody vlastním fondům	649	646
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	462 256	493 997
z toho sociální dávky ¹⁾	444 069	481 122
z toho důchody	368 069	382 031
Neinvestiční transfery do zahraničí	39 388	37 957
z toho odvody a příspěvky do rozpočtu EU	36 327	34 845
Neinvestiční půjčené prostředky	77	0
Neinvestiční převody Národnímu fondu	3	53
Ostatní neinvestiční výdaje	1 325	3 428
Kapitálové výdaje	118 872	113 623
Investiční nákupy a související výdaje	13 591	13 904
Nákup akcií a majetkových podílů	163	213
Investiční transfery	104 602	99 295
z toho: veřejným rozpočtům územní úrovně	29 351	27 634
státním fondům	39 641	35 095
Investiční půjčené prostředky	0	0

Investiční převody Národnímu fondu	0	0
Ostatní kapitálové výdaje	516	211

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Základní kategorie veřejných výdajů jsou:

- vládní nákupy běžných statků a služeb a kapitálových statků a služeb,
- transferové výdaje (veřejné výdaje na penze, subvence, úroky dluhové služby, dávky pro nezaměstnané atd.). V případě transferů je veřejný sektor prostředníkem mezi jednotlivci a redistribuje zdroje veřejných výdajů.

Z hlediska účinnosti fiskální politiky rozdělujeme výdaje státního rozpočtu na vládní nákupy zboží a služeb a transfery. Vládní nákupy zboží a služeb nám ovlivňují agregátní poptávku v celé výši. Agregátní poptávka (AD) je ovlivňována také prostřednictvím výdajů státního rozpočtu (G), tzn. poptávky státu a prostřednictvím daní (t).

$$Y = C + I + G + NX$$

kde Y= agregátní poptávka, C = spotřeba soukromého sektoru, I = soukromé investice, G = výdaje SR na spotřebu a investice, NX = čistý export (rozdíl mezi vývozem a dovozem).¹¹

U výdajů státního rozpočtu, podobně jako u příjmů, lze vysledovat určité trendy. Tím hlavním je pokles podílu výdajů státního rozpočtu na HDP asi z 36 % v roce 1993 na 31 % v roce 2007. Tento pokles je způsoben zejména decentralizací veřejných rozpočtů, tzn., že se část výdajů, která dříve šla ze státního rozpočtu, pouze přesunula na rozpočty územněsprávních celků. Dalším trendem je mírný růst běžných výdajů na úkor výdajů kapitálových, což v praxi znamená, že dochází k postupnému utlumování investic ve veřejném sektoru. Tento jev je způsobován především trvale rostoucím podílem mandatorních výdajů, tzn. výdajů, které vyplývají ze zákona (např. starobní důchody, sociální dávky, platby státu do systému zdravotního pojištění za státní pojištěnce a další).

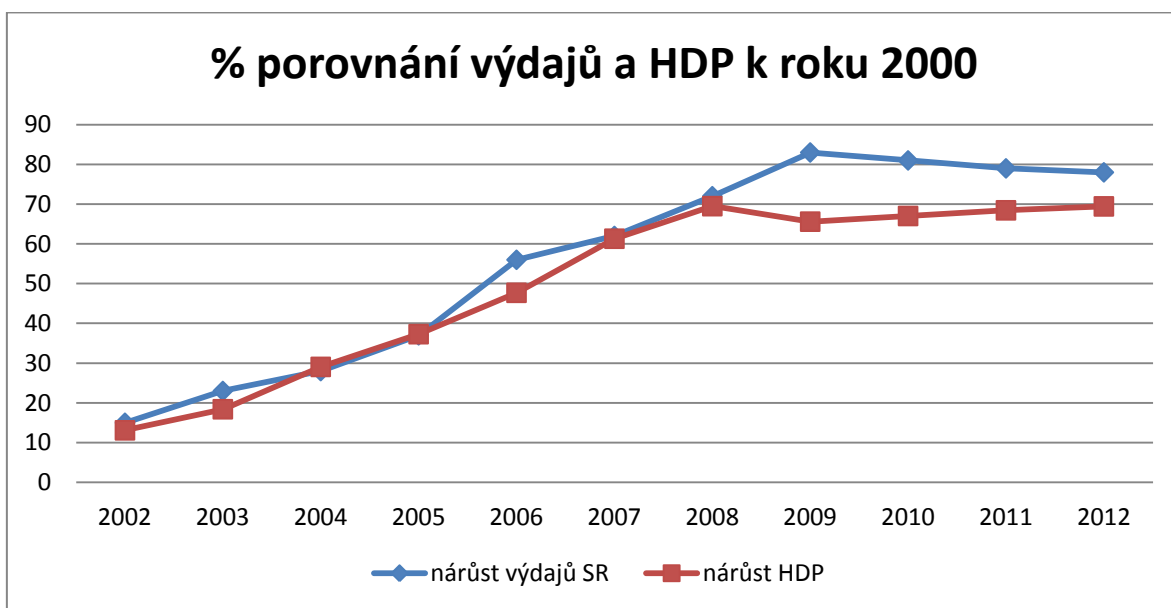
---

¹¹ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance teorie a praxe v ČR*, 2011, s. 467, ISBN 978-7357-698-1

Posledním trendem, který lze vypořádat, a který je z dlouhodobého hlediska velmi znepokojivý, je pravidelný deficit státního rozpočtu.

Dynamiku vývoje veřejných výdajů charakterizuje tzv. pružnost výdajů nebo také elasticita výdajů k hrubému domácímu produktu (HDP), jak je patrné z obrázku 8. Je to vztah mezi procentuální změnou veřejných výdajů a procentuální změnou HDP.

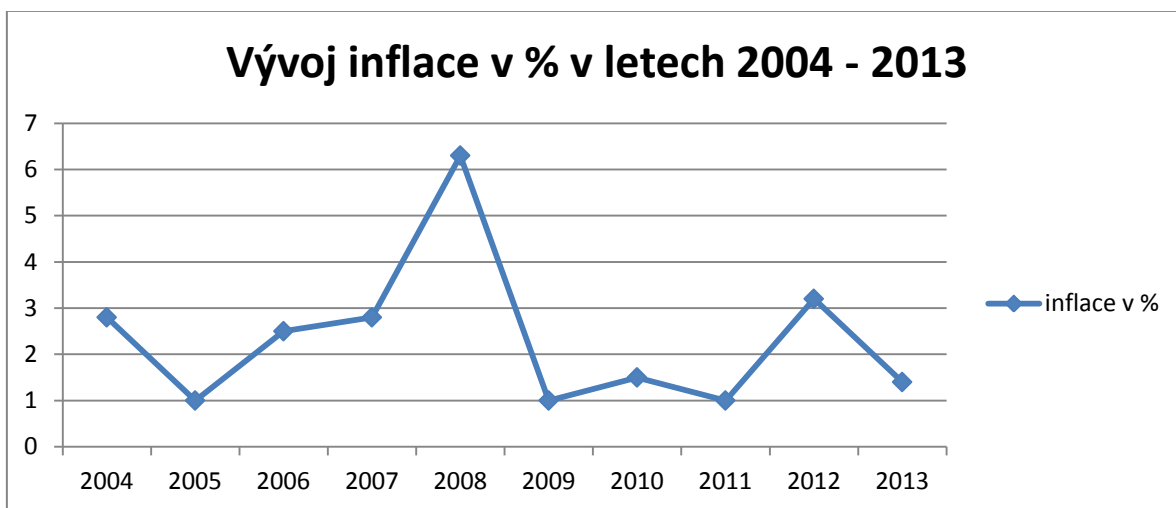
Obrázek 8: Procentuální nárůst HDP a výdajů SR od 2002 - 2012

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ a vlastní výpočet

Máme několik faktorů působících na růst vládních výdajů:

- Demografický faktor - při sestavování rozpočtu a veřejných výdajů je růst veřejných výdajů ovlivňován dlouhodobě působícími faktory. Důležitý je demografický vývoj. Demografická změna zahrnuje jak zvyšování počtu obyvatelstva v absolutní hodnotě, tak i změny v demografické struktuře (prodlužování věku, nízká porodnost, požadavky na bydlení, imigrace, ...). Demografický faktor je pak rozhodující i pro řadu veřejných výdajů, které jsou vázány na obyvatelstvo. Je to zejména zdravotnictví a školství. S tím i souvisí vládní sociální politika.

- Technický a technologický faktor – je dalším faktorem ovlivňujícím růst veřejných výdajů. Citlivost veřejného sektoru je nižší než technický a technologický vývoj. Růst produktivity ve veřejném sektoru je nižší než v soukromém a to může být důvodem pro tlak na zvyšování mezd ve veřejném sektoru bez patřičného zvýšení produktivity. Snižování počtu státních zaměstnanců v důsledku aplikace nových technologií (hlavně informačních technologií – IT) je v poslední době jedním z hlavních úkolů vlády ČR. Konec konců je to i pod tlakem hospodářské krize z let 2008 – 2009 a současné recese hospodářství ČR (rok 2013).
- Inflace a míra nezaměstnanosti - Vyšší míra inflace v cenách vstupů nebo statků, které nakupuje veřejný sektor, způsobí zvýšení podílu výdajů na HDP. Veřejné statky se tak stávají nákladnějšími a roste jejich relativní cena. Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 - ti předchozích měsíců. Pro ilustraci uvádím dostupná čísla. Vrchol dosažené míry inflace byl v roce 2008, tedy v roce počátku globální krize. Což je patrné z obrázku 9. Nízká míra inflace v letech 2009 až 2011 již souvisí s ekonomickou krizí a recesí hospodářství ČR.

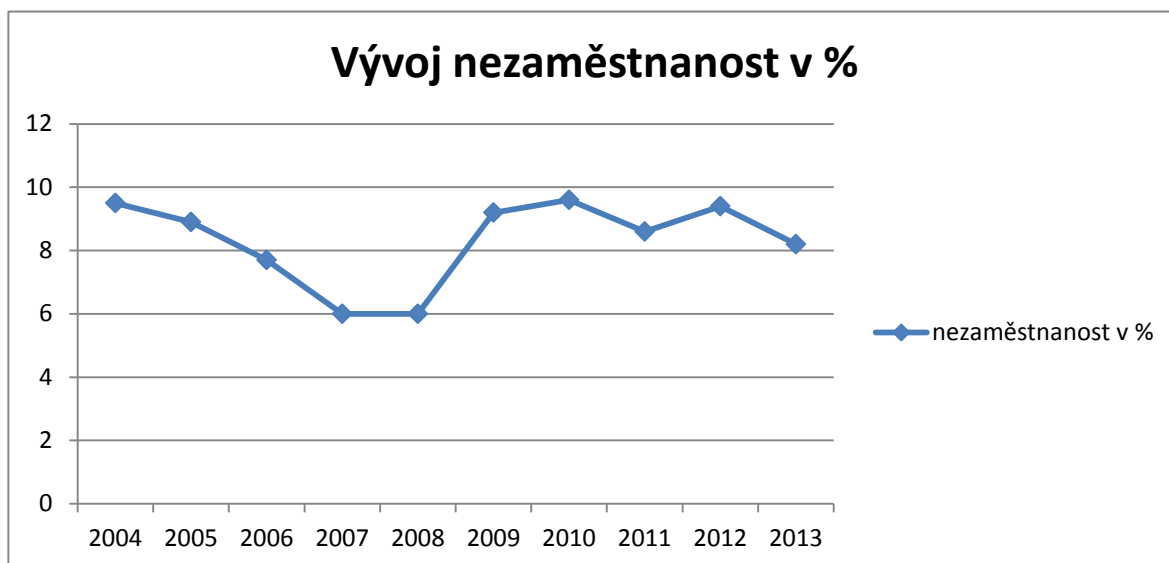

Obrázek 9: Vývoj inflace ČR v letech 2004 – 2013

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Prognózy na počátku roku 2013 přisuzují růst míry inflace rostoucím cenám energií a potravin. Porovnáme-li růst míry nezaměstnanosti obrázek 10 od roku 2009 (a tím

i pokles spotřeby) s poklesem míry inflace za stejné období, ukazuje porovnání určitou logiku vzájemné vazby.

Obrázek 10: Míra nezaměstnanosti k 31. 12. příslušného roku
Zdroj: vlastní zpracování dle MPSV

2.3 Deficit státního rozpočtu

Deficit je nesoulad mezi objemem reálně získaných a reálně užitých veřejných prostředků. Tento nesoulad lze označit jako fiskální nerovnováhu. Tato nerovnováha je z hlediska omezeného časového horizontu charakterizována rozpočtovým deficitem a z pohledu dlouhodobého horizontu pak veřejným dluhem.

Rozlišujeme tři základní situace státního rozpočtu a to podle objemu prostředků:

- příjmy se rovnají výdajům (vyrovnaný rozpočet),
- příjmy převyšují výdaje (přebytek),
- příjmy jsou nižší než výdaje (schodek).

V souvislosti s fiskální politikou ekonomická teorie rozlišuje zejména:

- strukturální (aktivní) deficit – jedná se o část rozpočtu, která je vědomě ovlivněná diskreční fiskální politikou prováděnou vládou (je plánovaný). Lze ho vypočítat jako rozdíl skutečného a cyklického deficitu,
- cyklický (pasivní) deficit – vzniká automaticky jako důsledek průběhu hospodářského cyklu. Vzniká tedy nezávisle na vládních záměrech a nelze ho spojovat s fiskální politikou (je neplánovaný).¹²

2.3.1 Faktory ovlivňující deficit státního rozpočtu

Politika blahobytu státu má velký vliv na růst veřejných výdajů a poslední desetiletí i silný vliv na každoroční deficit státního rozpočtu. Jakým faktorem je ovlivňována výše rozpočtového deficitu dle základních myšlenkových teoretických proudů na straně veřejných příjmů a veřejných výdajů nezávisle na vládních záměrech. Tyto faktory dělíme na vnitřní (endogenní) a vnější (exogenní).

- Vnitřní faktor – ovlivňuje strukturální deficit (působí na vznik aktivního deficitu) pomocí:
  - expanzivní charakter – zvyšování výdajů státního rozpočtu má za následek ovlivnění hospodářského růstu a snižování daňového zatížení,
  - solidarita mezi generacemi – investiční projekty, které přinesou i užitek další generaci a jsou dlouhodobě financovány,
  - vládní populismus – velice známé snižování daní před volbami a zrušení poplatků např. v nemocnicích.
- Vnější faktor – ovlivňuje cyklický (pasivní) deficit:
  - kolísání ekonomického růstu, růst nezaměstnanosti,
  - nabídkové šoky – růst cen určitých komodit,
  - mimořádné události – povodně, vichřice, válka.

---

¹² PEKOVÁ J., *Veřejné finance teorie a praxe v ČR*, 2011, s. 486, ISBN 978-7357-698-1

2.3.2 Financování deficitu státního rozpočtu

Utratí-li vláda za fiskální rok více prostředků než jsou její příjmy, tak dochází ke schodku státního rozpočtu a je nucena zajistit chybějící prostředky jiným způsobem jako např.:

- peněžním krytím – monetární expanze,
- daňovými příjmy – zvýšení přímých nebo nepřímých daní,
- dluhovým krytím – zajištěním domácího úvěru nebo zahraničního úvěru (nákup obligací),
- krytím aktivit státu.

Krytí deficitu je zakotveno v zákonech daného státu a prvotně se využívá domácího nebo zahraničního úvěru k vyrovnaní schodku státního rozpočtu.

2.3.3 Vládní dluh a ekonomický růst

V ekonomice, kde v průběhu času roste produkt, je důležité sledovat vývoj poměru dluhu k HDP. Podle Maastritských kritérií by neměl roční rozpočtový deficit převýšit 3% HDP a současně vládní dluh by neměl převýšit úroveň 60% HDP. Jestliže je primární deficit nulový, pak dluh poroste mírou, která se rovná reálné úrokové míře. Avšak jestliže HDP rovněž poroste, tak poměr dluhu k HDP poroste pomaleji, protože poroste mírou, která je daná rozdílem mezi reálnou úrokovou mírou a mírou růstu HDP.

Růst podílu dluhu na HDP je větší, pokud:

- je vyšší reálná úroková míra,
- je nižší míra růstu HDP,
- je vyšší podíl dluhu na HDP ve výchozím období,
- je vyšší poměr primárního deficitu k HDP.

3 Podpora podnikatelského sektoru

Vláda prostřednictvím státního rozpočtu na výdajové straně, prostřednictvím zákonů, daňového systému, pobídek, státní energetické koncepce a dalších nástrojů může výrazným způsobem ovlivnit konkurenceschopnost podniků a firem. Podporu exportu může ovlivnit jak vláda, tak i centrální banka (ČNB). Veškeré regulativy mají zpětně vliv na růst hospodářství a vývoj HDP. Otázku konkurenceschopnosti podniků může rovněž výrazným způsobem ovlivnit i snížení administrativní zátěže.

3.1 Podpora podnikání

Podporu podnikatelského sektoru a to jak fyzických tak i právnických osob, realizují všechny vyspělé ekonomiky. Různé jsou nástroje a intenzita podpor. Pomocí veřejných financí se může jednat o tyto formy:

- dotační podpory,
- daňové úlevy,
- podpora bankovních produktů,
- zdarma poskytované služby.

V ČR je možné určit tři oblasti podpory podnikatelského sektoru (resp. subjektů):

- podpory financované z evropských programů (např. Operační program Podnikání a inovace OPPI, program Rozvoje venkova PRV, Operační program doprava OPD atd.),
- granty na investiční a rozvojové programy poskytované jako finanční mechanismus Evropského hospodářského prostoru a Norska. Dále je to možnost financování Evropskou investiční bankou (EIB), Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBID),
- jako třetí oblast jsou národní systémy finanční a nefinanční podpory.

Dále uvádím některé důležité systémy podpor:

- projekt snižování administrativní zátěže,
- podpora malého a středního podnikání.

3.1.1 Projekty snižování administrativní zátěže

To představuje cílenou snahu vlády o omezení administrativy, která zatěžuje podnikatele. Konkrétním příkladem je novela Živnostenského zákona, novela Občanského zákoníku, změny Zákoníku práce, jednotný registrační formulář při zahájení podnikání, sjednocení 125 volných živností do jedné, zavádění elektronického sběru dat atd. Proces hodnocení o snižování administrativy byl spuštěn MV ČR v roce 2005 z důvodu nárůstu HDP. Dle zahraničních zkušeností se snížením administrativní zátěže podnikatelů o 20 % dochází k růstu HDP zhruba o 1 – 1,5 %.¹³ K 31. 12. 2013 byla vykázána úspora 65,5 mld Kč tj. 24,4 % z celkové zátěže naměřené v roce 2005.¹⁴

V tabulce 4 je zpracován procentuální přehled snížení administrativní zátěže v uvedených letech 2010 - 2012. Stanovený cíl k snížení administrativy okolo 25 % je stále dodržován. Cílem je snížení administrativní zátěže podnikatelů v ČR do roku 2013 o 25 % a to např. zavedením navrhovaných opatření:

- datové schránky- urychlení zavedení konverze elektronických služeb,
- placení DPH jen z uhrazených faktur,
- odstranění duplicity stávající evidence odpadů se statistickým vykazováním ČSÚ,
- sjednocení lhůt pro provádění STK.

---

¹³ MPO ČR. BÁRTL, V., *Snižování administrativní zátěže podnikatelů*. [online]. [vid. 2014-12-27].

¹⁴ MPO ČR., *Snižování administrativní zátěže podnikatelů*. [online]. [vid. 2014-12-27].

Tabulka 4: Snížení administrativy oproti roku 2005 v %.

	2010	2011	2012
MPSV	20,18	20,28	25,88
MZdr	2,88	3,08	9,28
Mze	19,31	19,31	19,78
MZP	41,83	41,79	45,85
MF	7,50	7,50	36,28
MPO	20,05	27,64	37,21
celkem	15,60	16,39	23,36

Zdroj: vlastní zpracování dle MPO

Nejen výše daní, ale také administrativa spojená s jejich odvodem znamená pro podnikatele výraznou zátěž. Podle analýzy Doing Business 2011 je v České republice v oblasti administrativní zátěže při odvodu daní téměř trojnásobná náročnost ve srovnání s průměrem zemí OECD. To podnikatele motivuje k přesunu sídla společnosti do zahraničí např.: Nizozemsko, Lucembursko, Kypr, Monako, Seychelská republiky, Bahamy, Kajmanské ostrovy, Belize, Panama.¹⁵

Podle průzkumu Světové Banky Doing Business 2011 zabere odvod daní v České republice 557 hodin, tedy tři a půl měsíce čistého času jednoho pracovníka. Jeho plat je dalším nákladem spojeným s odvodem daní. S rozsáhlou a komplikovanou administrativou také vzniká vyšší riziko chyby, kterou při kontrole odhalí finanční úřad. V takovém případě vzrostou náklady o vyměřenou pokutu a další desítky až stovky hodin neproduktivně stráveného času.

---

¹⁵ NĚMEC, J., *Jaké jsou neoblíbenější daňové ráje, kde mizejí České firmy*. Ekonom. ISSN 1213-7693.

Tabulka 5: Srovnání administrativní náročnosti ČR a nejbližších zemí

Země	Počet platby rok	Čas v hodinách	Celková daňová zátěž v % zisku	Absolutní pořadí přívětivosti daňového systému
Průměr OECD	14.2	199.3	43.0	/
Česká republika	12	557	48.8	128
Maďarsko	14	277	53.3	109
Německo	16	215	48.2	88
Polsko	29	325	42.3	121
Rakousko	22	170	55,5	104
Slovensko	31	257	48.7	122

Zdroj: vlastní zpracování dle Akont trust company

Tabulka 6: Evropské země s administrativně nejnáročnějším odvodem daní

Země	Počet platby rok	Čas v hodinách	Celková daňová zátěž v % zisku	Absolutní pořadí přívětivosti daňového systému
Arménie	50	581	40.7	159
Bělorusko	82	798	80.4	183
Bulharsko	17	616	29.0	85
Česká republika	12	557	48,8	128
Ukrajina	135	657	55.5	181

Zdroj: vlastní zpracování dle Akont trust compan

Tabulka 7: Evropské země, v nichž je placení daní nejméně administrativně náročné

Země	Počet platby rok	Čas v hodinách	Celková daňová zátěž v % zisku	Absolutní pořadí přívětivosti daňového systému
Estonsko	7	81	49.6	30
Irsko	9	76	26.5	7
Kypr	27	149	23,2	32
Lucembursko	22	59	21,1	15
Nizozemsko	9	134	40,5	27
Norsko	4	87	41,6	18
Švýcarsko	19	63	30.1	16

Zdroj: vlastní zpracování dle Akont trust company

O průzkumu Doing Business 2011 – Jedná se o nezávislý průzkum Světové banky, která hodnotí 11 indikátorů podnikatelského prostředí ve 183ch ekonomikách světa. Cílem průzkumu je poskytovat objektivní informace pro porozumění a vylepšení prostředí pro regulaci podnikání. Informace použité v tiskové zprávě vycházejí z kapitoly Paying Taxes.

Počet českých společností, které mají vlastníka se sídlem v daňovém ráji, ke konci roku 2012 přesáhl 12 500 a ve srovnání s rokem 2011 se zvýšil o 3,8 %. Z daňového ráje je tak aktuálně kontrolováno zhruba 3,4 % z 366 500 firem registrovaných v Česku. Vyplývá to z analýzy České kapitálové informační agentury (ČEKIA). Nyní je v českém obchodním rejstříku zapsáno 1912 firem se sídlem na Kypru. Přitom v roce 2006 jich bylo jen 663. Česku tak patří třetí místo po Nizozemsku a USA, pokud jde o nejvíce vyhledávané daňové ráje pro české firmy.¹⁶

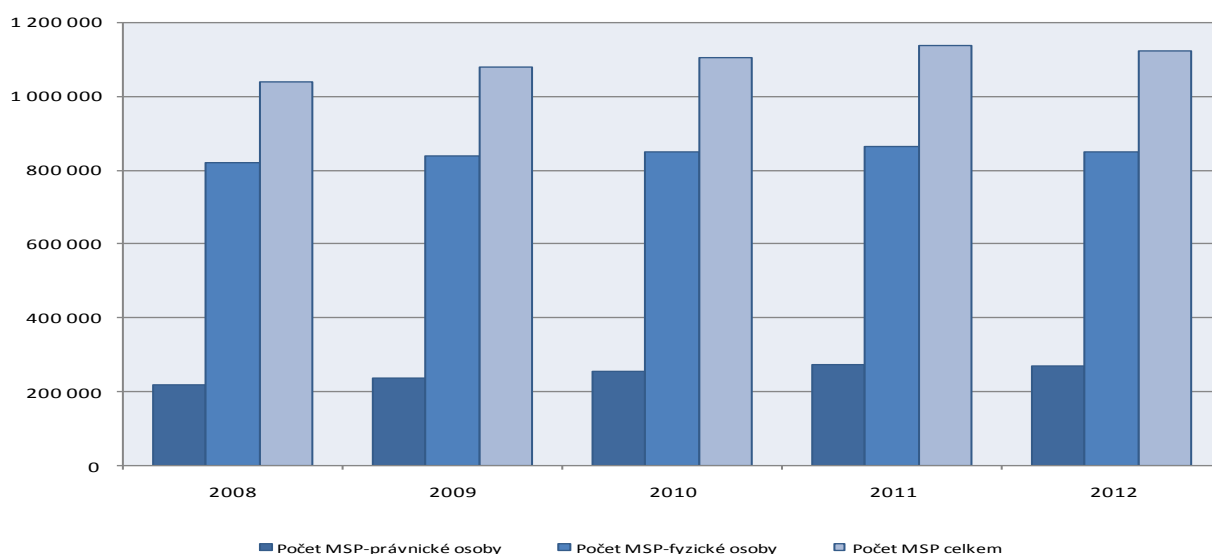
---

¹⁶ ČEKIA STABILITY RATING, *Napsali o nás*. [online]. [vid. 2012-02-13].

3.1.2 Podpora malého a středního podnikání

Vláda podporou malého a středního podnikání kompenzuje malým a středním podnikům nedostatek vlastního kapitálu a i ztížený přístup k úvěrům. Podle údajů MPO za rok 2013 se malé a střední podniky na zaměstnanosti podílejí 60,88 % z celkového počtu podnikatelské sféry. Podíl malých a středních podniků na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů činí 99,83 %. Podíl MSP na tvorbě HDP činí 36,2 % HDP. Takže to není nezanedbatelný podíl.¹⁷

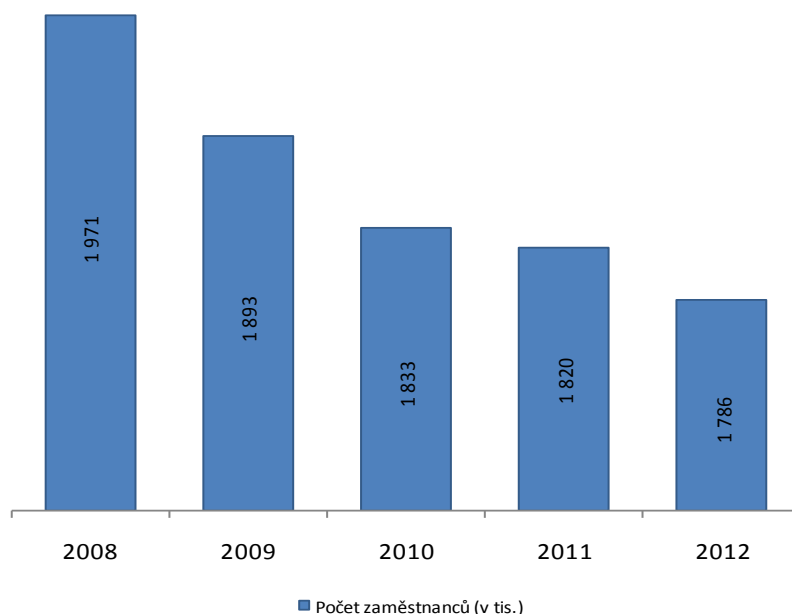
Podnikatelskou činnost k 31. 12. 2013 vykonávalo 1 124 910 právnických a fyzických osob. V roce 2013 došlo k poklesu o 18 063 podniků, proti roku 2012. Na níže uvedeném obrázku 11 je přehledně zpracováno, kdo se podílí na podnikatelské činnosti, a to jak fyzická tak i právnická osoba od roku 2008-2012.

Obrázek 11: Vývoj aktivních subjektů MSP v ČR v letech 2008 – 2012
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

¹⁷ MPO ČR, Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2012, 2013.[online]. [vid. 2014-04-1; 2014_12_27]

Na obrázku 12 je zpracován vývoj počet zaměstnanců MSP, který se snížil ve srovnání roku 2011 a 2012 o 34 tisíc tj. o 1,9 %. Podíl zaměstnanců MSP na celkovém počtu podnikatelské sféry v ČR v roce 2012 činil 59,43 %.

Obrázek 12: Vývoj počtu zaměstnanců MSP v ČR v letech 2008 – 2012
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 8 nám představuje podporu MSP v celkovém objemu Ministerstva průmyslu a obchodu na základě programu OPPI k 31. 12. 2012 v ČR. Zde je vidět o kolik málo žádostí na projekty bylo nakonec podáno (ŽOP). Podpora malého a středního podnikání k Libereckému kraji tvoří z celkového počtu projektů 1,26 %. V objemu finančním je realizováno v LK z celkového objemu pouze 4,9 %.

Tabulka 8: Podpora MSP podle dotačních programů v roce 2012

2012	Rozhodnuto MSP		Autorizováno MSP	
	počet projektů	objem v mld. Kč	počet ŽOP	Objem v mld. Kč
celkem v ČR	7 162	50 666,70	6 681	26 240,61
celkem v LK	909	8 654,59	366	1 298,82

Zdroj: vlastní zpracování dle MPO

3.1.3 Podpora investování

Od roku 1998 jsou v ČR zavedeny investiční pobídky a to formou daňové úlevy a dotace. Například zahraniční žadatel musel investovat min. 25 mil. USD do nové investice a pro investory domácí byla stanovena hranice 10 mil. USD. Úprava od roku 2004 snížila hranici minimální investice z 350 na 200 mil. Kč a doba poskytování slev na daních je 10 let.

Nabízené pobídky tvoří:

- sleva na dani z příjmů právnických osob a to u nových společností úplná sleva až na dobu 5 let a částečná sleva na dobu až 5 ti let u expandujících společností,
- hmotná podpora vytváření pracovních míst ve výši 50 tis. Kč na jedno nové pracovní místo v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností,
- hmotná podpora na školení a rekvalifikaci a to ve výši 25 % (velké podniky), 35 % (střední podniky) a 45 % (malé podniky) a to v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností.

Celková hodnota investičních pobídek (kromě školení a rekvalifikace) je limitovaná a to tak, že nesmí překročit u malého podniku 60 %, u středního podniku 50 % a velkých podniků 40 % z investice DLHM.¹⁸

Investice malých a středních podniků dosáhly v roce 2013 hodnotu 312 385 mil. Kč, což je o 31 738 mil. Kč méně než v roce 2012. tj. o 8,99 %. Podíl malých a středních podniků na celku ČR v roce 2013 dosáhl 55,2 %, což představuje pokles oproti roku 2012 o 1,3 procentního bodu.¹⁹

V roce 2013 vytvořily malé a střední podniky výkony ve výši 4 314 975 mil. Kč, což je oproti roku 2012 zvýšení o 96 772 mil. Kč (tj. o 2,3 %). Podíl malých a středních podniků

---

¹⁸ Ochrana F., *Veřejný sektor a veřejné finance*, 2010, s. 223. ISBN 978-80-247-3228-2

¹⁹ MPO ČR, *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2013*. [online]. [vid. 2014_12_27]

na celkových výkonech v roce 2013 dosáhl 51,3 %, což představuje nárůst oproti roku 2012 o 1,3 procentního bodu.²⁰

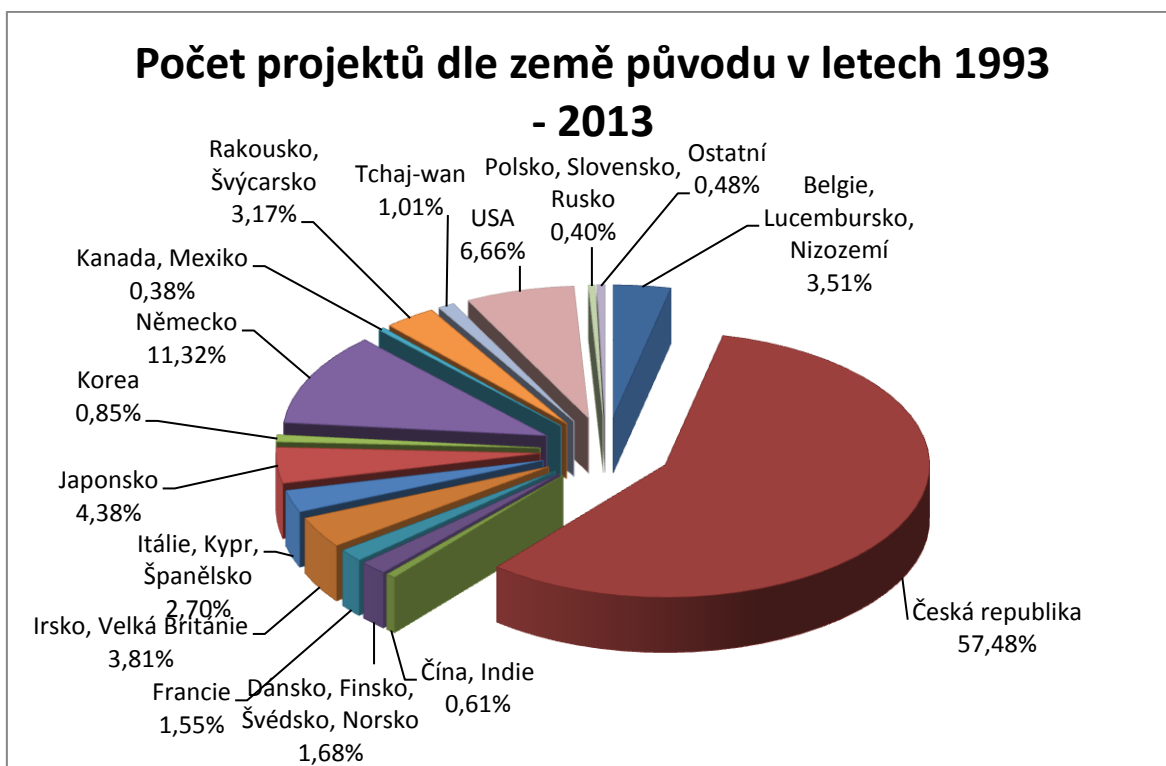
3.1.3.1 Agentura CzechInvest

Jedním z nástrojů vlády pro podporu podnikání MSP je Agentura pro podporu podnikání a investic - CzechInvest. CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury, inovací a získáváním zahraničních investic z oblasti výroby, strategických služeb a technologických center. V rámci zjednodušení komunikace mezi státem, podnikateli a Evropskou unií CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu, a to jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu. CzechInvest dále propaguje Českou republiku v zahraničí jako lokalitu vhodnou pro umístění mobilních investic, je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky, a podporuje české firmy, které mají zájem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů tak CzechInvest přispívá k rozvoji domácích firem, českých a zahraničních investorů i celkového podnikatelského prostředí.²¹ Od roku 1993 CzechInvest zprostředkoval více než 1 565 investičních projektů, z nichž přes 659 bylo českého původu. Na obrázku 13 je zpracován přehled zpracovaných projektů výše uvedenou agenturou i v jiných zemích.

---

²⁰ MPO ČR, *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2013*. [online]. [vid. 2014_12_27]

²¹ CzechInvest-Agentura pro podporu podnikání, *Podpora investic*. [online]. [vid. 2014_12_27]

Obrázek 13: Počet projektů zprostředkovaných CzechInvestem podle zemí původu
Zdroj: Statistika CI, 1993 – 2010

Rok od roku se ve struktuře projektů zprostředkovaných agenturou CzechInvest zvyšuje podíl technologicky vyspělých projektů, zejména strategických služeb a technologických center. Tento podíl dosáhl v roce 2010 i díky podpoře těchto projektů z Evropské unie již 50 %.

Aktuálním projektem Czechinvestu je projekt CzechAccelerator 2011 – 2014, který je zaměřen na rozvoj českých technologických malých a středních podniků na zahraničních trzích. Cílem projektu je rozvoj manažerských zkušeností a aktivit při komercializaci jejich vlastního produktu, praktické uplatnění podnikatelského plánu a posílení marketingových a manažerských schopností. Součástí poskytovaného poradenství je nabídnout podporu v procesu získávání financování formou business angels či rizikového kapitálu. Projekt navazuje na předchozí úspěšnou pilotní část, která proběhla v období od dubna roku 2010 do března roku 2011 v Silicon Valley v USA. Projekt je realizován v rámci Operačního programu Podnikání a inovace, 2007 – 2013 (OPPI), prioritní osy 6 Služby pro rozvoj podnikání programu Poradenství, kde detailní informace o projektu

najdete. Níže uvedený obrázek 14 nám přehledně zobrazuje informace podporu tohoto projektu.

Obrázek 14: Přehled formací a podpory projektu

Zdroj: CzechInvest-Agentura pro podporu podnikání a investice

3.1.3.2 Investice v dopravní infrastrukturu

Státní fond dopravní infrastruktury (SFDI) byl zřízen Zákonem č.104/2000 Sb. ze dne 4. dubna 2000 o Státním fondu dopravní infrastruktury. Základním posláním SFDI je financování silniční, železniční a vodní dopravní infrastruktury. Mezi příjmy fondu patří celý hrubý výnos ze silniční daně, 9,1 % z hrubého výnosu spotřební daně z minerálních olejů, výnosy z dálničních poplatků a také příspěvky ze státního rozpočtu či privatizačních příjmů.

Nejúspěšnějším rokem SFDI ohledně příjmů byl rok 2008, tedy rok ještě na počátku globální krize. V tabulce 9 od roku 2008 je evidentní klesající tendence příjmů SFDI, kdy výhled rozpočtu pro rok 2015 ve srovnání s rokem 2008 činí pouze **44,83 %**. Zřejmý je rovněž procentuální pokles příjmů SFDI vzhledem k HDP.

Rozpočet a střednědobý výhled SFDI v letech 2013 – 2015 je dán finančním rámcem, který stanovila vláda ČR pro rok 2015 (Usnesení vlády č. 73 ze dne 19. prosince 2014).

Cílem tohoto rozpočtu SFDI je maximální vyčerpání Operačního programu Doprava 2007 – 2016 a příprava na nové programovací období v letech 2014 – 2020.

Tabulka 9: Rozpočet SFDI v letech 2008 – 2016

	schválený rozpočet						Výhled rozpočtu	
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy celkem	82,721	80,607	61,288	58,267	56,107	56,990	49,832	75,590
% srovnání příjmů	84,5	82,3	62,6	59,5	57,3	57,3	44,83	
% příjmů z HDP	2,2	2,12	1,6	1,5				

Zdroj: vlastní zpracování dle SFDI

Názory ekonomů na pro růstová opatření v období recese hospodářství jsou různá a jsou i odlišná v názoru na investice do dopravní infrastruktury. Takovéto investice však výrazným způsobem podporují vznik pracovních míst a tím snížení míry nezaměstnanosti, mají podíl na tvorbě HDP ve formě příjmů na straně daní, podporují spotřebu, která rovněž výrazně ovlivňuje tvorbu HDP. Neopomenutelným aspektem investic do dopravní infrastruktury je i možný příliv zahraničních investorů vzhledem ke zlepšení infrastruktury a tím i zlepšení podmínek pro další investice.

Stále se snižující tendence příjmů rozpočtu SFDI je i v rozporu s názorem Josepha E. Stiglitze, profesora Kolumbijské univerzity v New Yorku.

Jeho článek pod názvem **Kvas krizí za krizí** vyšel v týdeníku Ekonom a je velice zajímavý a stručně vystihuje některé ekonomické momenty týkající se krizí.

Citace: „V zápase s dnešními krizemi bychom si měli klást otázku, zda nereagujeme způsoby, které zhoršují naše dlouhodobé problémy. Cesta vytyčená schodkovými jestřáby

*a zastánci úsporných opatření oslabuje ekonomiku současnosti a zároveň podryvá vyhlídky do budoucna. Ironie je v tom, že za situace, kdy největším problémem dneška je nedostatečná agregátní poptávka, existuje alternativa: investovat do budoucnosti a to způsoby, které nám zároveň pomohou vypořádat se s problémy globálního oteplování, celosvětové nerovnosti a chudoby a s nezbytností strukturální změny.*²²

3.1.4 Podpora vývozu

Cílem podpory vývozu je snaha vyrovnat podmínky českých exportérů na zahraničních trzích. Stejně se tak chovají i jiné vyspělé ekonomiky. Jedním ze způsobů podpory vývozu je zajišťování oficiální účasti na mezinárodních veletrzích v zahraničí. MPO tak na těchto akcích financuje náklady na doprovodnou propagaci. Pro příklad uvádím příspěvek, který byl poskytnut firmám v roce 2008 a to ve výši 113 mil. Kč.

CzechTrade je proexportní agenturou Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Jejím hlavním úkolem je napomáhat zvyšování exportní výkonnosti a konkurenceschopnosti českých firem na zahraničních trzích, a to bez ohledu na jejich vývozní zkušenosti. Kvalitu a profesionalitu široké nabídky služeb proto ocení jak firmy, které se dosud nezapojily do zahraničního obchodu, tak i firmy, které jsou již ostřílenými matadory na mezinárodních trzích. CzechTrade pomůže odhalit nové příležitosti pro podnikání prostřednictvím balíčku služeb pro exportéry.

Jedná se o tyto okruhy:

- exportní příležitosti,
- konzultace a poradenství,
- design pro export,
- prezentace a veletrhy,

---

²² TÝDENÍK EKONOM, *Kvas krizí za krizí*. s. 38

- individuální služby zahraničních kanceláří,
- aliance.²³

3.1.4.1 Podpora úvěrů

Podpora, kterou zajišťuje vláda, se týká hlavně krytí politického rizika. Ekonomická rizika, jako je platební neschopnost, jsou pojišťována standardními komerčními produkty. Česká exportní banka, a.s. (ČEB) jako nedílná součást systému státní podpory exportu poskytuje vývozcům, financování vývozu a spolu s ním také další finanční služby tak, aby byly komplexně pokryty potřeby související s exportem.

ČEB nejvíce podporuje vývoz do zemí, kde se nejvíce rozvíjejí trhy. Jedná se o vývoz do Ruska, do Číny apod. Podpora vývozu preferuje technologické celky, jako je strojírenské zařízení, cementárny, elektrárny, pivovary apod.

Nižší úroková míra než tržní u krátkodobých poskytovaných úvěrů je dána malou ziskovou marží ČEB. U dlouhodobých úvěrů jsou úrokové sazby odvozovány od CIRR (comercial reference interest rate) a tuto pevnou minimální úrokovou sazbu určuje OECD pro vládou podporované exporty. Například v roce 2009 byla úroková sazba (CIRR) pro euro pro období delší než 8,5 roku 4,18 % a pro období kratší než 5 let 2,86 %

Podpora exportu má rovněž svá pravidla:

- příjemcem financování od ČEB může být právnická osoba, která má sídlo na území ČR (vývozce) nebo zahraniční odběratel českého vývozu (český investor investující v zahraničí),
- musí být smlouva o vývozu,
- podíl českých producentů na hodnotě vývozu musí být minimálně 50 %,
- musí být zajištěno pojištění vývozních úvěrových rizik,
- žadatel nesmí být v konkurzu a se státem musí mít vyrovnané závazky,

---

²³ CZECHTRADE, *Exportní balíčky*. [online]. [vid. 2014_04_01].

- předpokladem je i různý systém stanovení úrokové sazby a to s ohledem na krátkodobé nebo dlouhodobé úvěry.²⁴

Pro názornost uvádím, že v roce 2008 byl objem poskytnutých úvěrů a záruk ČNB kolem 20 mld. Kč. Ale v roce 2010 podepsala ČEB smlouvy o objemu 43,787 mld. Kč. To je, ve srovnání s rokem 2009 nárůst o 74 %. Největším kontraktem bylo financování tepelné elektrárny Adularya v Turecku. Zisk banky před zdaněním dosáhl výše 228,7 milionů korun. Kromě tepelné elektrárny v Turecku patřila k dalším významným obchodům banky v loňském roce také dostavba 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Mochovce, investice společnosti Energo Pro v oblasti energetického sektoru v Turecku, vývoz komponent vrtulníků Sikorsky nebo výstavba komerčního komplexu v Rjazani.²⁵

3.1.5 Program úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie

Program úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie spravuje MPO a pro podnikatelský sektor je podprogram EFEKT. Tento projekt podporuje:

- výstavbu zařízení, které přináší úspory energií a využití obnovitelných zdrojů,
- uspořádání seminářů, kurzů, výstav a vydávání publikací, které souvisejí s programem úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie,
- poskytování konzultací a energetického poradenství.

Státní program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie EFEKT 2013 je určen na podporu energetických úspor a obnovitelných zdrojů energie v ČR. Dotace jsou poskytovány na osvětovou činnost a poradenství, energetický management a investiční akce malého rozsahu. Je doplňkovým programem k energetickým programům

---

²⁴ Ochrana F., *Veřejný sektor a veřejné finance*, 2010, s. 226, ISBN 978-80-247-3228-2.

²⁵ Česká exportní banka, *Program podpora MSP a Trade Financování, Program financování*. [online]. [vid. 2014_04_01]

podporovaným ze strukturálních fondů Evropské unie. Program EFEKT je jako Státní program zakotven v české legislativě (zákon 406/2000 Sb., o hospodaření energií).

Opět jen pro ilustraci. V roce 2012 bylo z Programu EFEKT dotačně podpořeno 156 projektů v celkové výši 31 miliónů Kč.

Další programy podpory a dotace na energetické projekty je program Eko – energie.

Program Eko- energie se skládá z těchto dotací:

- nová zelená úsporám,
- operační program životního prostředí,
- program Panel,
- program Rozvoje venkova.²⁶

3.2 Liberecký kraj

Liberecký kraj, ve kterém žiji, je nejmenší kraj v České republice a tvoří 4 % území celé České republiky. Charakter krajiny tvoří převážně hornatý povrch, proto se zde více specializujeme na průmysl než pěstování plodin. Tento kraj patří k ekonomicky slabším krajům s hlavním zaměřením na automobilový průmysl a strojírenství, patří sem asi 80 % výrobních podniků. V dobách před revolucí v roce 1989 byl Liberecký kraj zaměřen na textilní průmysl, ten zažil v letech 1990 – 1995 velký útlum z důvodu přílivu velkého množství levného textilu z Číny. Mnoho továren zaniklo a Liberecký kraj se zaměřil na výstavbu hal pro výrobu náhradních dílů a součástek pro automobilový průmysl.

Výkonnost ekonomiky daného regionu můžeme posuzovat na základě několika ukazatelů. Jedním ukazatelem je hrubý domácí produkt, který ve finančním vyjádření představuje

---

²⁶ MPO ČR. *Program podpory v energetice, EFEKT 2014*. [online]. [vid. 2014_04_01].

hodnotu všeho, co bylo nově v daném území vytvořeno za sledované období. Dalšími ukazateli je růst a pokles hrubé přidané hodnoty a vývoj nezaměstnanosti ve zdejším kraji.

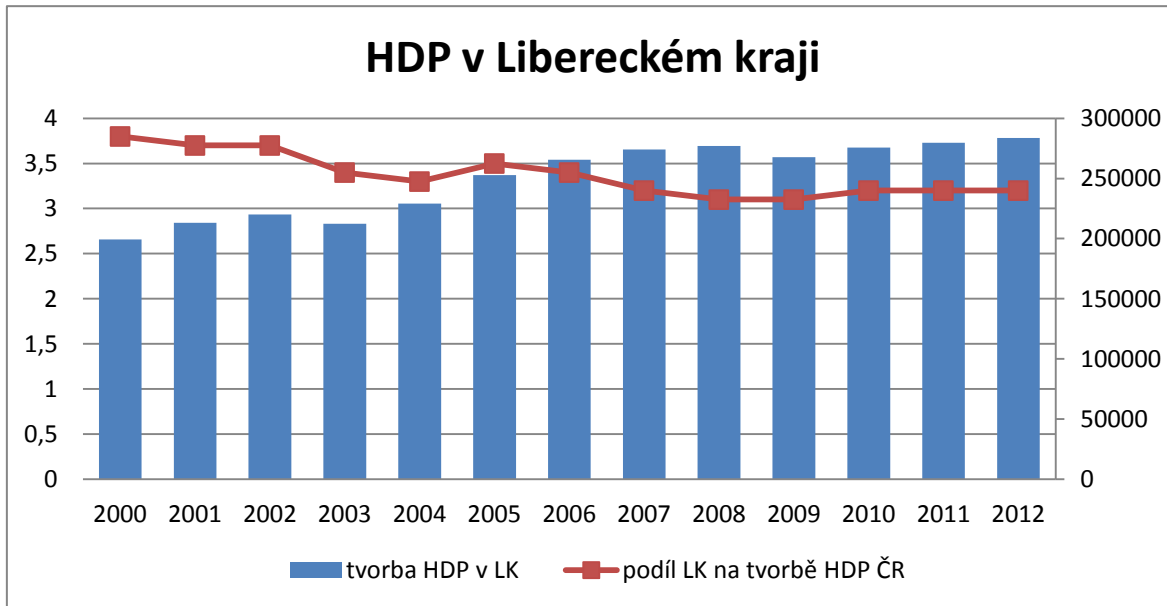
3.2.1 Hrubý domácí produkt

Na tvorbě celkového hrubého domácího produktu České republiky se Liberecký kraj v roce 2012 podílel 3,2 %. Z údajů dostupných ze statistiky máme vývoj hrubého domácího produktu rostoucí a to od roku 2000 do roku 2012, kdy se v ČR zvýšil o dvě třetiny. Liberecký kraj ve stejném období zaznamenal růst pouze o 42% za stejné období. Což je druhá nejnižší hodnota ze všech krajů v České republice. Celkové sledování je ovlivněné vývojem v letech 2008 a 2009 a důsledkem hospodářské krize. Pokles HDP je zaznamenán ve všech krajích mimo Karlovarského a Ústeckého. V těchto krajích je zaznamenán pokles HDP až v následujících letech.²⁷

Na níže uvedeném obrázku 15 je znázorněn podíl kraje na tvorbě hrubého domácího produktu v České republice.

údaj v %

údaj v tis.Kč

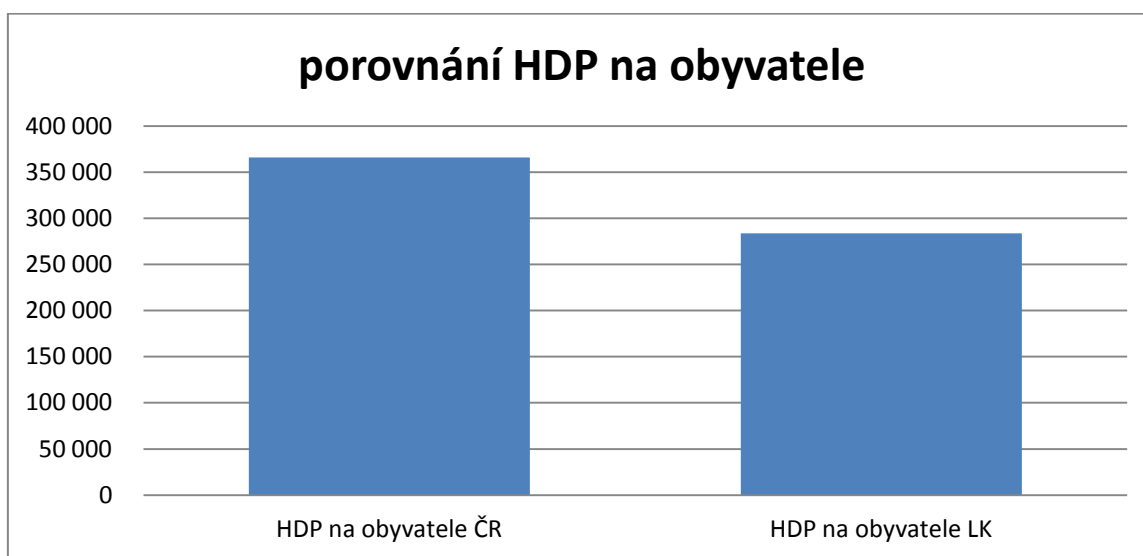

Obrázek 15: Podíl LK na tvorbě HDP České republiky v %

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

²⁷ Regionální informační servis, Krajské RIS, *Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele*. [online], [vid. 2014-12_27].

Porovnáním růstu HDP na obyvatele v ČR v letech 2000 – 2012 s jednotlivými kraji se odráží dle statistiky nejvíce na Moravě. Zde je neustále tendence rostoucího HDP na obyvatele. Pokles HDP na obyvatele nebyl zaznamenán ani v letech 2008, jako v našem kraji. Úroveň hrubého domácího produktu v přepočtu na obyvatele v Libereckém kraji je dlouhodobě pod celostátním průměrem. V roce 2012 dosáhl 283 671 Kč, což představuje meziroční nárůst o 1,6 % a představuje 77,5 % celorepublikového HDP na obyvatele. Na níže uvedeném obrázku 16 je procentuální poměr zřetelně viditelný.²⁸

Obrázek 16: Porovnání HDP na obyvatele
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

údaj v tis. Kč

3.2.2 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost v Libereckém kraji ke dni 31. 12. 2013 vzrostla na 8,5 %, s porovnáním stejného měsíce v roce 2012, kdy činila nezaměstnanost 7,75 %. Nárůst nezaměstnanost na konci roku odpovídá sezonnímu zaměstnání ve stavebnictví.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání je v evidenci o zaměstnání 1 469 absolventů vysokých škol, oproti roku 2012 byl meziroční pokles o 105 absolventů. Zájem

²⁸ Regionální informační servis, Krajské RIS, *Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele*. [online], [vid. 2014-12-27].

o absolventy ze strany zaměstnavatelů byl oproti minulému roku vyšší, což se projevilo vyšším počtem volných míst pro absolventy a mladistvé. Zvýšení zájmu o mladistvé bylo zapříčiněné realizací podpory aktivní politiky zaměstnanosti v roce 2013. V rámci aktivní politiky byly využity tyto nástroje: rekvalifikace, veřejně prospěšné práce (VPP), společensky účelná pracovní místa (SÚPM) a překlenovací příspěvek.

Nástroje VPP a SÚPM v roce 2013 byly financovány ze státního rozpočtu a Evropského sociálního fondu – Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.

▪ Veřejně prospěšné práce:

Financování ze dvou zdrojů (státní rozpočet a oblasti podpory ESF „Vzdělávejte se pro růst“ VSPR-PP). Jedná se o podporu pracovních míst dělnického charakteru, pomocné práce při úklidu obcí a měst. Celkem bylo v Libereckém kraji vytvořeno 1259 míst, umístěno 1376 uchazečů o zaměstnání, oproti roku 2012 se jedná o nárůst o 578 umístěných uchazečů. Zde je poskytován příspěvek ve výši 12 000 Kč/místo/ měsíc. Tento příspěvek je poskytován na maximálně možnou dobu 12 měsíců.

▪ Společensky účelná pracovní místa vyhrazená u zaměstnavatele:

Financování ze dvou zdrojů (státní rozpočet a oblasti podpory ESF „Vzdělávejte se pro růst“ VSPR-PP). Celkem bylo umístěno 768 uchazečů o zaměstnání, tj o 393 více uchazečů než v roce 2012. Je zde poskytován příspěvek pro mladistvé a absolventy ve výši 12 000 Kč/místo/měsíc po dobu 12 měsíců ze státního rozpočtu a maximálně 24 měsíců z programu Evropského sociálního fondu. Tato podpora je využívána právníckými osobami – obchodními společnostmi, nejvíce do 25 zaměstnanců. Dále je tento příspěvek poskytován i při zaměstnanosti osob nad 55 let, kde je stanovena výše příspěvku dle vzdělání až do výše 24 000Kč/místo/měsíc.

V tabulce 10 jsem zpracovala čerpání finanční podpory za rok 2013 v Libereckém kraji k využití aktivní politiky zaměstnanosti dle zdrojů financování.

Tabulka 10: Podpora aktivní politiky zaměstnanosti v LK

údaj v mil

Zdroj financování	VPP	SÚPM
Státní rozpočet	48 880 473	10 470 254

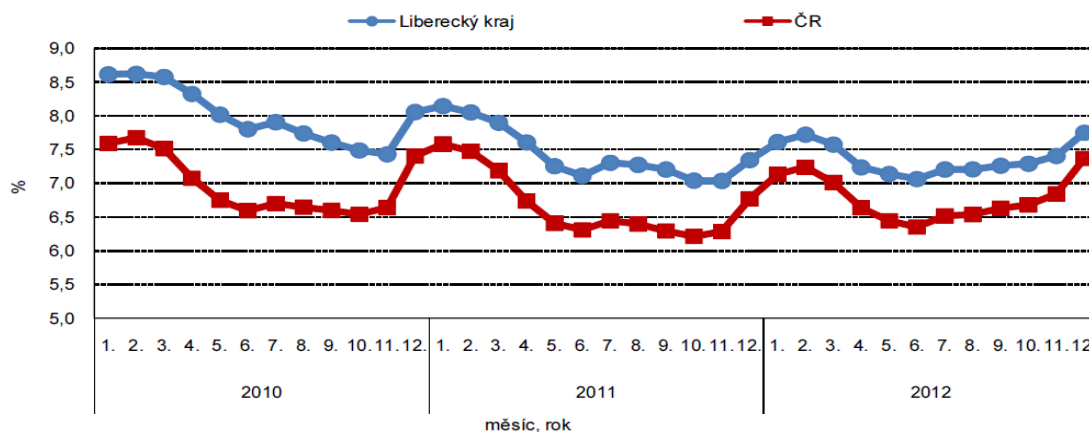

NIP VSPR-PP	60 505 806	23 696 676
Celkem	109 386 279	34 166 933

Zdroj: vlastní dle úřadu práce ČR

V Libereckém kraji je realizováno několik projektů na podporu zaměstnanosti. Mezi nejznámější projekty řadíme projekt: „Šance pro rodiče“, „S počítačem na trh práce“, „Mladá naděje v Libereckém kraji“, „Počítáme s Vámi“, „Odborná praxe pro mladé do 30 let věku v Libereckém kraji“, „Získej práci“ a „Vzdělávej se pro růst v Libereckém kraji“. Zlepšení zaměstnanosti v Libereckém kraji a v České republice se předpokládá v roce 2015 a to především ve stavebnictví z důvodu čerpání peněz do infrastruktury z Evropské unie.²⁹

Na níže uvedeném obrázku 17 je zpracován přehled výkyvu nezaměstnanosti České republiky v letech 2010 – 2012 s porovnáním Libereckého kraje. Z grafu je patrné kopírování nezaměstnanosti ČR a LK. Výkyvy v nezaměstnanosti jsou zapříčiněny vládní politikou České republiky a sezonním vlivem na zaměstnání, jak stavebnictví, tak i v zemědělství a to vždy na začátku a na konci roku.

Obrázek 17: Porovnání nezaměstnanosti v letech 2010-2012 v %

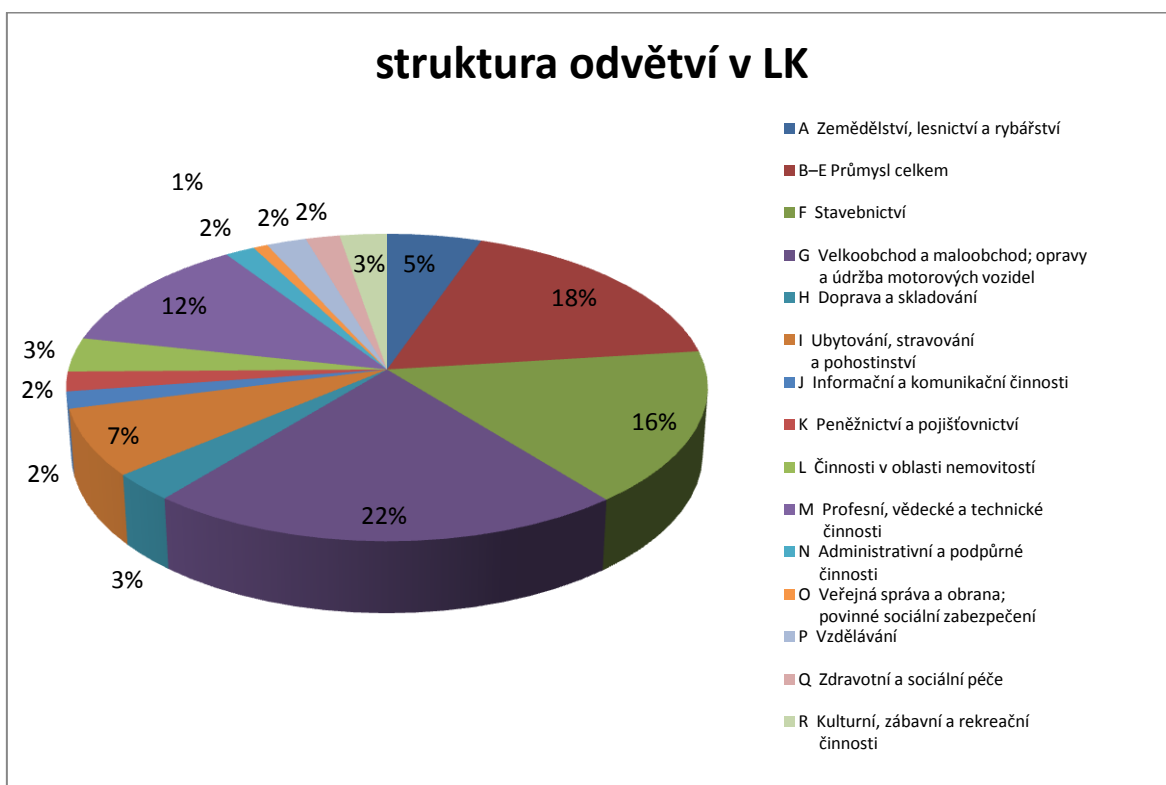
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

²⁹MPSV ČR. *Zaměstnanost*. [online], [vid. 2014-12_09].

3.2.3 Podpora podnikání v Libereckém kraji

Liberecký kraj je zaměřen na průmysl, především na výrobu dílů pro automobily a výrobu pryžových a plastových výrobků. V době od 1990 – 1995 zde vznikaly nové firmy, které se zabývají výrobou náhradních dílů pro automobilový průmysl. V letech po roce 2008 byl silný pokles výroby těchto produktů z důvodu snížení výroby aut v době krize. Podpora státu zajistila v této době mírné oživení a zajištění odbytu našich produktů do zemí EU a snížením cen aut zajistila vyšší prodej i našim občanům.

V zemědělství, které je pouze doplňkovým odvětvím, jsou hlavními plodinami obiloviny a píce v návaznosti na chov skotu. Nezanedbatelnou součástí ekonomiky Libereckého kraje je cestovní ruch. Procentuální zastoupení dle odvětví v Libereckém kraji je zobrazeno na obrázku 18.

Obrázek 18: Struktura odvětví v LK
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

K dnešnímu dni je zpracována koncepce na podporu podnikání MSP na období 2014 až 2020, dále Koncepce MSP 2014+. Cílem je posilování konkurenceschopnosti a ekonomické výkonnosti malého a středního podnikání na základě pěti hlavních cílů:

- posílení postavení malých a středních podnikatelů v české ekonomice a růst konkurenceschopnosti malých a středních podnikatelů v evropském a světovém kontextu,
- posílení inovační schopnosti a ochrany duševního vlastnictví malých a středních podnikatelů a rozvoj podnikatelské a inovační struktury,
- rozvoj podnikatelského prostředí a zvyšování kvality poradenských služeb pro MSP,
- zvyšování energetické účinnosti při podnikání malých a středních firem,
- zvýšení atraktivity a přípoředného vzdělávání a posílení a rozvoj technické inteligence.³⁰

Vývoj míry investic jako podílu tvorby hrubého fixního kapitálu k hrubému domácímu produktu v běžných cenách je v krajích ČR velmi odlišně zjišťován a v našem regionu převládá pozvolné snižování míry investic. Trend tvorby hrubého fixního kapitálu měl v letech 2005-2008 v Libereckém kraji rostoucí tendenci, pokles nastal až v roce 2009. Z pohledu celého složeného ukazatele míry investic (zásadní vliv má pokles HDP) jsou hodnoty v rámci ČR průměrné. Průměrná hodnota pro roky 2005-2009 je pod průměrnou hodnotou pro ČR. Hodnoty odrážejí útlum podílu nových investic, rekonstrukcí, modernizací, pořízení dlouhodobého majetku a výdajů na pořízení obydlí na HDP kraje. Na základě přehledů z investičních záměrů, podaných agenturou CzechInvest při zahájení realizace projektu v ČR.

Od dubna roku 1998 do 30. 6. 2014 bylo celkem přislíbeno 391 investičních pobídek v celkové hodnotě 225 682,79 mil. CZK pro celkové vytvoření 40 281 nových pracovních míst v ČR. Z toho pro Liberecký kraj bylo přislíbeno 46 projektů v celkové hodnotě 32 052,73 mil. Kč pro vytvoření 6 476 nových pracovních míst.³¹ Veškerá podpora

---

³⁰ MPO, *Koncepce MSP 2014-2020*. [online]. [vid. 2014-04-12].

³¹ CzechInvest-Agentura pro podporu podnikání, *Podpora investic*. [online]. [vid. 2014_12_27]

z investičních pobídek je vkládána do oblasti průmyslu. Ze statistiky CzechInvest je patrné, že největší boom investičních pobídek v Libereckém kraji je v letech 2002 až 2005. Od roku 2008 – 2010 je velký pokles pobídek a to pouze na dva projekty ročně. K oživení investičních pobídek dochází od roku 2011, kdy dochází k celkovému oživení ekonomiky po krizovém období. Největší oživení investičních pobídek je očekáváno v roce 2015 z důvodu čerpání investičních peněz z Evropské unie a to ve stavebnictví. V roce 2015 bude probíhat v Libereckém kraji velká oprava železniční sítě od Staré Paky po Liberec, z Liberce do Tanvaldu a celková přestavba železniční stanice v České Lípě.

Dalším programem na podporu podnikatelské činnosti je čerpání dotací z programu OOPPI. Ze statistiky CzechInvest lze zjistit, že ke dni 12. 12. 2014 byla přiznána dotace na 11 336 projektů v celkové hodnotě 94 257 332 541 Kč v celé ČR. Z toho v Libereckém kraji bylo uskutečněno 576 projektů z 1 264 celkově podaných projektů v celkové hodnotě 2 218 794 175 Kč.³²

V roce 2013 žadatelé v Libereckém kraji projevíli do počtu žádostí zájem o program „Rozvoj“, který umožní malým a středním podnikům urychlit rozvoj pomocí dotací do moderního technologického vybavení.

Stejně tak velký zájem zaznamenal program „Inovace – Inovační projekt“. Program pomáhá podnikům na základě vlastní výzkumné a vývojové činnosti uvádět inovované produkty do výroby a na trh zavádět inovovaný výrobní proces.

V kraji patří mezi neméně oblíbené také program „Nemovitosti“. Tento program je zaměřený na podporu projektů realizovaných ve všech fázích životního cyklu nemovitosti, přičemž důraz je kladen zejména na rekonstrukci nemovitostí.

V rámci inovací a výzkumu vzniklo v Libereckém kraji několik zajímavých projektů. Mezi nejvýznamnější projekty výzkumu patří vývoj nanovláken, který realizovala Technická univerzita v Liberci v „Centrum pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace“, který je z části financován z OPPI z programu Potenciál. Další oblastí je výzkum membránových procesů. I zde je podporován rozvoj akademického a aplikačního prostředí, na kterém se podílí agentura CzechInvest. Jedná se jmenovitě o Inovační vouchery a projekt TechNet. V oblasti inovací a výzkumu patří LK k průměru.

---

³² CzechInvest-Agentura pro podporu podnikání, *Podpora investic*. [online]. [vid. 2014_12_27]

Mezi nejvýznamnější oblasti čerpání dotací v letech 2012 – 2014 patří tyto programy podpor např.:

- Rozvoj: podáno 149 projektů v celkové hodnotě 457 384 548 Kč.
- ICT v podnicích: podáno 31 projektů v celkové hodnotě 47 504 654 Kč.
- Inovace – Inovační projekty: podáno 39 projektů v celkové hodnotě 465 276 174 Kč.
- Inovace – projekty na ochranu práv průmyslového vlastnictví: podáno 22 projektů v celkové hodnotě 2 358 580 Kč.³³

Vývoj HDP a míry investic je částečně determinován exportní silou kraje. Podíl vývozu na regionálním HDP se pohybuje kolem 78%, s mírným poklesem v letech 2007-2009 a oživením v roce 2010. Podobně podíl vývozu kraje na celkovém vývozu ČR se pohybuje dlouhodobě kolem 4,04%, opět s poklesem v letech 2005-2008 a s růstem v roce 2009 a mírným poklesem v roce 2010.³⁴

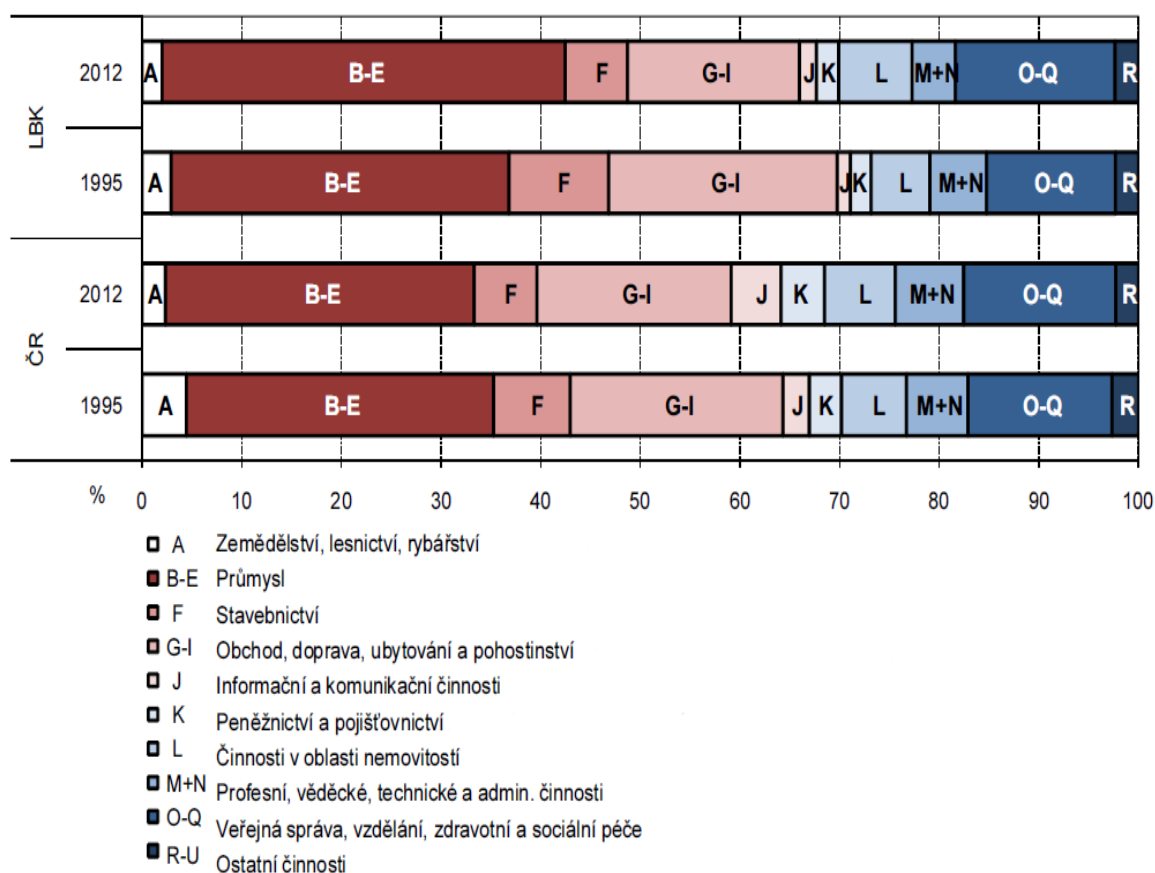
Na obrázku 19 je zpracován vývoj přidané hodnoty dle odvětví. Z obrázku je patrný vývoj oproti roku 1995. K roku 2012 byl na vzestupu průmysl – výroba náhradních dílů pro automobily. Což jsme si již vysvětlili dříve. Pokles ve stavebnictví byl zapříčiněn krizí po roce 2008 a to i přes podporu hypotečních úvěrů. Dnes dochází již k oživení, mnoho bank nabízí již za přijatelných podmínek hypoteční úvěry. Ve službách došlo také k úbytku, který je zapříčiněn nezájmem turistů o náš kraj.

---

³³ CzechInvest-Agentura pro podporu podnikání, *Podpora investic*. [online]. [vid. 2014_12_27]

³⁴ Statistická ročenka Libereckého kraje 2013

Hrubá přidaná hodnota podle odvětví CZ-NACE

Obrázek 19: Vývoj HPH v Libereckém kraji

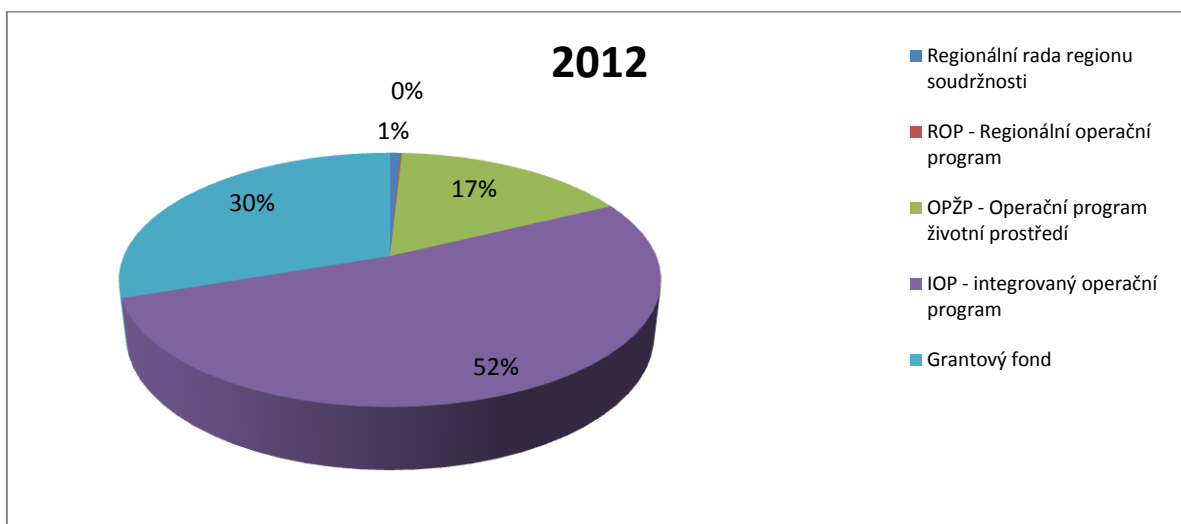
Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Na podporu podnikání dle členění krajského a regionálního jsou využívány granty z prostředků krajského úřadu a spolufinancování z dotací EU. Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů tvoří, řídí a administruje grantová schémata Libereckého kraje v rámci Společného regionálního operačního programu a grantová schémata v rámci operačních programů v plánovacím období 2007 – 2013. Zastává funkci zprostředkujícího subjektu pro dosažení podpory v programech, které jsou na Libereckém kraji k dispozici. Jedná se:

- Regionální operační program – marketinkové projekty LK v oblasti cestovního ruchu.

- Operační program životního prostředí – např. Stavba kanalizace v Raspenavě.
- Integrovaný operační program – např. vybavení operačního střediska ZZS LK, rozvoj služeb eGovernmentu v LK.
- Granty – na podporu školství, tělovýchovy a sportu, podpora na zvýšení bezpečnosti BESIP, podpora kultury a cestovního ruchu, podpora rozvoje venkova, zemědělství a životního prostředí.

Na obrázku 20 je zpracováno procentuální spolufinancování dle vybraných programů na podporu podnikání v Libereckém kraji a grantových fondů za rok 2012.

Obrázek 20: Procentuální porovnání podpory podnikání v roce 2012

Zdroj: vlastní zpracování dle Statistické ročenky LK

Spolufinancování EU obsahuje resortní výdajové limity, které si Liberecký kraj stanovuje. Výdajové limity jsou členěny do podskupin financování. Jedná se o tyto podskupiny:

- odbor regionálního rozvoje a evropských projektů je financován pro rok 2013 do výše 103 225 tis. Kč. Patří sem mnou vybrané projekty, které podporují zvýšení podnikání v našem kraji. Jedná se především Marketingový projekt Libereckého kraje v oblasti cestovního ruchu s výší objemu 60 541,690 tis. Kč. Tento projekt je financován od roku 2009. Dotace na realizaci stavby kanalizace v Raspenavě

ve výši objemu financování 34 902 tis. Kč. Další spolufinancování je vybavení operačního střediska ZZS LK v celkové výši objemu mnou porovnávaných let 151 340,080 tis. Kč (výstavba heliportu),

- odbor sociálních věcí - pro rok 2013 není v plánu žádné financování,
- odbor dopravy - je financován pro rok 2013 do výše 232 tis Kč pro projekt NISA GO,
- odbor územního plánování a stavebního řádu - je financován pro rok 2013 do výše 80 tis. Kč pro projekt Cross – Data,
- odbor informatiky – je financován pro rok 2013 do výše 340 tis. Kč pro projekt vzdělávání v eGon centru LK,
- odbor kultury a cestovního ruchu – je financován pro rok 2013 do výše 19 355 tis. Kč a patří sem např. Revitalizace městských lázní na galerijní objekt, Nová Hřebenovka česko-saská část.,
- odbor životního prostředí a zemědělství – je financován pro rok 2013 do výše 738 tis. Kč a vybraným programem je Management invazních druhů rostlin, Implementace NATURA 2000.,
- kancelář ředitele – operační program lidského zdroje a zaměstnanosti, který je financován do výše 771 tis. Kč.³⁵

Na podporu podnikání se nejvíce zaměřují programy dle odboru regionálního rozvoje a evropských projektů. Jedná se o tyto projekty:

- Regionální rada regionu soudržnosti,
- Regionální operační program,
- Operační program životního prostředí,
- Integrovaný operační program.

Cílem strategie Libereckého kraje je vytvoření dynamické a konkurenceschopné ekonomiky. Strategie se skládá ze čtyř rozvojových opatření:

---

³⁵ Statistická ročenka Libereckého kraje 2013

- zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí,
- podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací,
- podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství,
- rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje.³⁶

Shrnutí: Na základě výše uvedené analýzy hrubého domácího produktu a hrubé přidané hodnoty v Libereckém kraji lze říct, že podpora podnikání v našem kraji je minimální. Využití dotací investičních podpor a dotačních programů pro snížení nezaměstnanosti v našem kraji je minimální, oproti jiným krajům v naší republice. Podporu investičních pobídek v letech 2012 – 2014 zpracovává na rozšíření a novou výstavbu, nejvíce město Jablonec a Liberec a zapomíná se na snížení nezaměstnanosti v dalších oblastech jako např. Frýdlantsko a Českolipsko.

Stavebnictví je v útlumu, výstavba nové infrastruktury na železnici a v dopravě nebude mít vliv na nová pracovní místa ve stavebnictví. Výstavbu zajišťují, především firmy z jiných krajů a zde neodvádí daně ani nezajistí zvýšení nových pracovních míst. Vliv finančních zdrojů bude mít pouze efekt na zlepšení cestovního ruchu a obchodu.

Průmysl, který se zabývá výrobou náhradních dílů pro automobilky, je závislý na celorepublikovém a světovém odbytu nových aut.

Cestovní ruch se stává známější a je již dost využíván i příhraničními obyvateli. Nejvíce láká návštěva centra Babylon s novou výstavbou IQLANDIA a v letních a zimních měsících návštěvou našich Jizerských a Lužických hor.

---

³⁶ Problémová analýza potřeb LK na nové programovací období EU 2014-2020

Závěr

Cílem mé práce bylo podchytit důležité teoretické aspekty fiskální politiky a její vliv na podnikatelské prostředí v České republice a v Libereckém kraji. Práci jsem rozdělila do tří základních kapitol.

První kapitola pojednává o fiskální politice a podrobněji jsem zde popsala její nástroje a efekty.

Druhá kapitola se zabývá státním rozpočtem a podrobněji jsem se zaměřila na jeho příjmy. U příjmů jsem provedla srovnání mezi roky 2001 až 2012 i v procentuelním nárůstu. Největší nárůst je u příjmů rozpočtu ze spotřební daně a to ve výši 212,48 %. Dále uvádím přehledy o výběru daní v letech 2008 až 2012. V podrobnějším popisu výdajů státního rozpočtu jsem zdokumentovala srovnání příjmů a výdajů státního rozpočtu v letech 2002 až 2012. Na obrázku 9 je patrný dopad recese na hospodaření ČR, kde za rok 2009 je nejvyšší podíl schodku k reálnému HDP a to ve výši 5,35 %, přičemž nejnižší podíl schodku byl v roce 2008 a to ve výši 0,56 %. Součástí kapitoly o výdajích státního rozpočtu je přehled o míře inflace a nezaměstnanosti v letech 2004 až 2013. Srovnání makroekonomických údajů dokumentuje stav před krizí v roce 2008 a dopad recese na hospodářství ČR od roku 2009. Státní rozpočet se prioritně zabývá příjmovou stránkou a neřeší oprávněnost mandatorních výdajů, zejména výdajů na přebujelou státní správu. Dále se v této kapitole teoreticky zmiňuji o deficitu státního rozpočtu a faktorech, které tento deficit ovlivňují.

Ve třetí kapitole se zabývám podporou podnikatelského sektoru. Podrobněji zde rozebírám administrativní zátěž podnikatelů. Důležitým ukazatelem administrativní zátěže je postavení ČR v Evropě a srovnání s jinými státy světa. Co se týče přívětivosti daňového systému, je ČR v absolutním pořadí dle statistiky za rok 2011 až na 128. místě. V této kapitole dále analyzuji podporu investování v ČR. Mezi vládní nástroje pro podporu podnikání patří mimo jiné agentura CzechInvest a Česká exportní banka, a.s. Zajímavými údaji je pojednání a přehled o investicích v dopravní infrastrukturu, které státní rozpočet realizuje prostřednictvím SFDI. Z přehledu vyplývá výrazný propad investic v dopravní infrastrukturu v porovnání s rokem 2008. Dále uvádím základní fakta o Libereckém kraji.

Zde porovnávám různé údaje (nezaměstnanost, HDP na obyvatele). Rovněž se v této kapitole zmiňuji o podpoře kraje, tzn. o grantech a dotacích z EU. Podpora podnikání v Libereckém kraji není nijak výrazná a neodráží se ve výši HDP na obyvatele ani v míře nezaměstnanosti.

Rovněž i v případě podpory malých a středních podniků, které se na tvorbě HDP podílejí ve výši 35 – 36 %, je ještě co zlepšovat. Zejména se jedná o snížení velké administrativní zátěže a dále o nepružný Zákoník práce, jehož dodržování svazuje ruce podnikatelům při nemožnosti pružně reagovat na poptávku trhu.

Úkolem NERV bylo hledat řešení dopadů finanční krize na hospodářství ČR. Tato organizace byla ustanovena dnem 8. 1. 2009 a členy byli významní ekonomové ČR. Komise zpracovala závěrečnou zprávu, ve které byl popsán aktuální stav české a světové ekonomiky a současně zde navrhla řešení problému do budoucna a to včetně mnou výše uvedených atributů.

Možnosti vlády ČR ovlivňovat fiskální politiku jsou omezené. Je nutné si uvědomit, že vláda může rozhodovat o cca 15 % státního rozpočtu a zbývající větší část SR patří do mandatorních výdajů (jsou předepsány zákony a mezinárodními závazky). Takže v případě nutnosti škrtnů ve SR vláda škrty provede v kapitole vládních investic. Zatím žádná vláda z těch posledních neměla odvalu se zabývat oprávněností mandatorních výdajů a provést zde škrty a změnit poměr mandatorních výdajů a volných výdajů ve SR. Pokud začne ekonomika zpomalovat, je pokles výběru přímých daní a pojistného výraznější než pokles výběru daně nepřímé. Z toho je patrné, které daňové změny mohou škodit (brzdit) růstu ekonomiky.

Doporučení: Myslím si, že pro možnost zvýšení výběru daní je účelnější zjednodušit daňový systém, tzn. minimalizovat počet daňových sazeb (u DPH ideálně zavést jednu sazbu ve výši cca 17 %) a regulovat výjimky v daňovém systému a tím zajistit co nejefektivnější výběr daní (i za povinného zavedení elektronických pokladen nebo povinnou registraci příjmů). Zjednodušení daňového systému bude současně generovat nižší administrativní zátěž jak pro podnikatele, tak i pro správce daní. Pružnější Zákoník práce rovněž podnikatelům umožní pružně reagovat na potřeby trhu bez zbytečné

administrativní zátěže. Pro další období by i Liberecký kraj měl směřovat finance z grantů a podpory EU více do malých a středních podniků. Zaměřit bychom se měli na podporu zaměstnanosti a to by opět způsobilo vyšší spotřebu a tím i vyšší výběr daní. Určitě je dost prostoru pro řešení zaměstnanosti absolventů (učňů, středoškoláků, vysokoškoláků) a zaměstnanců ve vyšším věku (nad 55 let). Fiskální politika v době recese hospodářství ČR po roce 2008 nepřinesla žádoucí efekt, přestože je naše ekonomika závislá na ekonomikách států EU (hlavně SRN). Politická řešení v době recese opomíjela změnu mandatorních výdajů a omezení investic bylo kontraproduktivní. Rovněž do budoucna je podle mého názoru žádoucí zabývat se více diverzifikací ekonomiky tak, aby naše ekonomika nebyla závislá jen na vnitřním trhu EU.

Závěrem bych chtěla říct, že moje práce nemůže detailně postihnout vše, co se týká fiskální politiky, státního rozpočtu a podpory malých a středních podniků. Chtěla jsem podchytit jen některé důležité teoretické a praktické aspekty zadaného úkolu a cíle.

Seznam použité literatury

- DVOŘÁK, P., *Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-075-1.
- DVOŘÁK, P., *Vybrané problémy fiskální politiky*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1997. ISBN 80-7079-620-0
- HAMERNÍKOVÁ, B., a KOL., *Veřejné finance (metodická příručka, vzorové otázky a příklady)*. Praha: 1997. ISBN 80-7079—644-8.
- HOLMAN, R., *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2.vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-861-3.
- IZÁK, V., *Fiskální politika*. 1.vyd. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-0976-1.
- JUREČKA, V., a KOL., *Makroekonomie*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.
- KRAFT, J., P. BEDNÁŘOVÁ, A. KOCOUREK. *Ekonomie I*. Liberec: Technická univerzita, 2009. ISBN 978-80-7372-527-3.
- KUBÁTOVÁ, K., *Daňová teorie a politika*. 5.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010. ISBN 978-80-7357-574-8.
- MÁČE, M. *Makroekonomie v kostce*. 1. vyd. Praha: GRADA PUBLISHING a.s., 2007. ISBN 978-80-247-1841-5.
- PAWLICZEK A., *Udržitelný rozvoj – vybrané aspekty z oblasti podnikání*. Opava: Slezská univerzita, 2011. ISBN 978-80-7248-700-4.
- PEKOVÁ, J., *Veřejné finance teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.
- PEKOVÁ, J., J. PILNÝ, M. JETMAR. *Veřejný sektor- řízení a financování*. 1.vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

- PRUŠVIC D., *Fiskální politika, fiskální pravidla a jejich postavení v systému národního hospodářství*. Praha: Hlávkovo nadání, 2008. ISBN 80-86729-43-5.
- SOUKUP, J., V. POŠTA. P. NESET. aj. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Management Press, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7261-174-4.
- SPĚVÁČEK, V., M. ROJÍČEK. R. VINTROVÁ. aj. *Makroekonomická analýza*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2012. ISBN 978-80-86131-92-4.
- SNOWDON, B., H. Vane, P. Wynarczyk. *A Modern guide to macroeconomics: an introduction to competing schools of thought*. Cheltenham: Northampton: Edward Elgar, 1994. ISBN 1-85278-882-8
- KLAUS, V., Hospodářské noviny, *Nikoli politický aktivizmus, ale návrat k principům tržní ekonomiky*. Praha: ECONOMIA a.s., 2013-11-21. ISSN 1213-7693.
- NĚMEC, J., Ekonom, *Jaké jsou nejoblíbenější daňové ráje, kde mizejí české firmy*. Praha: ECONOMIA a.s. 2014-03-01. ISSN 1213-7693
- STIGLITZ, J. E., Ekonom, *Kvas krizí za krizí*. Praha: ECONOMIA a.s. 2014-03-01. ISSN 1213-7693
- BOUŠKA, K., *Fiskální politika České republiky před a po vstupu do Evropské unie*. Brno, 2009. 72 s., Diplomová práce (Ing.) Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.
- CZECHINVEST. Podpora investic. *Projekty agentury CzechInvest* [online] [vid. 2014-04-27]. Dostupné z <http://www.czechinvest.org/podpora-investic>
<http://www.czechinvest.org/prehled-novinek?>
- CZECHTRADE. CZ. *Naše služby, exportní balíčky*. [online] [vid. 2014-02-13]. Dostupné z: <http://www.czechtrade.cz/sluzby-2014/exportni-balicky/>
- ČEKIA STABILITY RATING. *Napsali o nás*. [online] [vid. 2012-02-13]. Dostupné z: <http://www.cekia.cz/cz/napsali-o-nas/474-nn130212>
- ČESKÁ EXPORTNÍ BANKA. *Program financování, program na podporu MSP, Program Trade Finance*. Dostupné z: <http://www.ceb.cz/co-delame/program-podpory-malych-a-strednich-podniku/>, <http://www.ceb.cz/content/view/1331/213/>,

- ČSÚ. *Časové řady 2014* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014 [vid. 2014-04-18].
Dostupný z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/hdp_cr
- ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky 2013* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014 [vid. 2014-04-22]. Dostupný z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statisticke_rocenky_ceske_republiky
- ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky 2010* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014 [vid. 2014-04-22]. Dostupný z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statisticke_rocenky_ceske_republiky
- ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky 2008* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014 [vid. 2014-04-22]. Dostupný z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statisticke_rocenky_ceske_republiky
- ČSÚ. *Statistická ročenka České republiky 2006* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014 [vid. 2014-04-22]. Dostupný z:
http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statisticke_rocenky_ceske_republiky
- ČSÚ. *Statistická ročenka Libereckého kraje 2013* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2014 [vid. 2014-04-24]. Dostupný z:
<http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/krajp/511011-13-xl>
- Liberecký kraj. *Schválený rozpočet libereckého kraje 2013 – 2002* [online] Liberec: Krajský úřad, 2014 [vid. 2014-04-25]. Dostupný z: <http://ekonomicky-odbor.kraj-lbc.cz/page4186>
- Liberecký kraj. *Problémová analýza potřeb LK na nové programovací období EU 2014-2020* [online] Liberec: Krajský úřad, 2014 [vid. 2014-04-25]. Dostupný z:
<http://ekonomicky-odbor.kraj-lbc.cz/page4186>
- MF ČR. *Zadluženost územních správních celků* [online]. [vid. 2012-02-18]. Dostupné z:
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/zadluzenost_uzem_sprav_celku_71005.html
- MPO ČR. BÁRTL, V., *Snižování administrativní zátěže podnikatelů*. [online] [vid. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://kpe.fph.vse.cz/wp-content/uploads/2012/11/Bartl.pdf>

- MPO ČR. *Zpráva o vývoji MSP v roce 2011,2012, 2013*. [Online]. [vid. 2014-04-13; 2014-12_27]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument142895.html>
http://www.edukol.cz/publikace/zprava_o_vyvoji_msp_v_roce_2012.pdf
https://www.businessinfo.cz/files/archiv/dokumenty/Executive_summary_navrhu_Koncepce_MSP_2014.pdf
http://www.businessinfo.cz/app/content/files/dokumenty/Zprava_MSP_2013.pdf
- MPO ČR. Program podpory v energetice, EFEKT 2014. [Online]. [vid. 2014-04-13]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument145218.html>
- MPO ČR. *Podpora podnikání, příručky uznatelných nákladů OPPP*. [Online]. [vid. 2014-04-13]. Dostupné z <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/>
- MPSV ČR. *Zaměstnanost*. [Online]. [vid. 2014-12-09]. Dostupné z <http://portal.mpsv.cz/sz/stat>
- MV ČR. *Hodnocení a snižování administrativní zátěže*. [online] [vid. 2014-04-06]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/hodnoceni-a-snizovani-administrativni-zateze.aspx>
- PODNIKATEL. CZ, *Změny v DPH matou podnikatele, za posledních 20 let už šestkrát*. [online], [vid. 2014-04-12]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-v-dph-matou-podnikatele-za-poslednich-20-let-uz-sestkrat/>
- Regionální informační servis, Krajské RIS, *Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele*. [online], [vid. 2014-12_27]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/zlinsky-kraj/kraj/hospodarske-prostredi/makroekonomicke-ukazatele/>